

mahmut baksı

foto: abdi yazgan

SMA SLAVAR

Institut kurde de Paris

LIV. SWE, 917
15/08/2014
330 BAK SMA

SMÅ SLAVAR

M. BAKSI

foto: a.yazgan

'2. A UPPLAGAN,

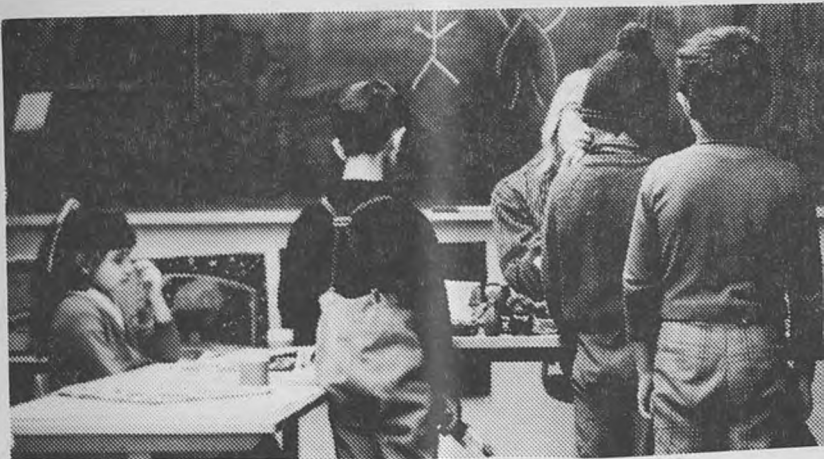
AV MAHMUT BAKSI

Mezra Botan	Turkiet 1968
Sadi Dilkilic Davasi	Turkiet 1969
Vatandas Hakki	Berlin 1970
Kürt Sorunu	Sverige 1971
Kürt Tarihi	Sverige 1972
Den Kurdiska Frågan i Turkiet	Sverige 1974
Små Slavar	Sverige 1975
Hörru/Du	Sverige 1976

Omslag : Abdi Yazgan

Första Upplagan	1975
Andra Upplagan	1976

Författares Bokmaskin 1976

SMÅ SLAVAR!

- Vad heter du?
- Ahmet, magistern
- Och du?
-
- Jag frågar dig, min son. Vad heter du?
- Magistern, säger Ayse, han kan inte höra så bra.
- Kan han inte höra så bra?
- Nej, magistern, säger Ali, och jag kan inte se så bra.
- Jaså, på det viset, och vad heter du?
- Musa.
- Musa, min son, varför skriver du med din vänstra hand?
- Halva min hand är borta, magistern.
- Åh, du... du Ferhat. Varför sitter du i klassrummet med mössan på?
-
- Magistern, säger Kezban, han är flintskallig.

FÖRORD TILL ANDRA UPPLAGAN

Boken *Små Slavar* fyller två år. Under dessa två år har antalet små slavar ökat. En del nya små slavar har fötts här, andra har kommit utifrån. Många små slavar har också under denna tid gått in i de stora slavarnas armé: utan hopp, utan framtid, utan språk. . .

När jag nu ger ut den andra upplagan av *Små Slavar* vill jag genom att ge mer material fortsätta att kämpa för små slavarnas rättigheter i Sverige.

Man undrar varför de svenska myndigheterna vill göra invandrabarnen halvspråkiga socialt handikappade och utbildade ?

Jag tror det beror på att de svenska makthavarnas intresse av invandrare framförallt begränsar sig till deras arbetskraft. Man kan vara stum, politiskt omedveten och socialt förstörd men man kan ändå arbeta som städare, diskare eller robot i den svenska industrin. Därför att invandrarerna i de svenska makthavarnas ögon inte är människor utan i första hand arbetskraft, är det inte så konstigt att man inte ger dem demokratiska, sociala och kulturella rättigheter. Man vill inte heller att invandrarna ska bli medvetna om sin omänskliga och förnedrande situation.

Man bör inte glömma att en invandrararbete-
tare och ett invandrarbarn som behärskar svens-
ka och sitt eget modersmål bra och har utveck-
lat ett politiskt medvetande kan bli farligt för
makthavarna i det här landet. Det är därför de
svenska myndigheterna när det gäller invandrar-
nas utbildning har handlat medvetet. Svenskt ka-
pital behöver utbildad arbetskraft och kan inte
ständigt fylla på behovet utifrån med vuxna invand-
rare. Rekryteringen kan istället ske på hemmaplan.
tack vare de halvspråkiga, halvt förstörda och helt
omedvetna invandrarbarnen. De klarar ändå inga
andra jobb.

För att ge ett konkret exempel vill jag citera
en invandrarkonsulent från en svensk förortskom-
mun ,som jag träffade i maj 1976:

"FÖR ATT BLI INVANDRARLÄRARE KRÄVS DET
BARA ATT MAN KAN SVENSKA OCH SITT EGET
SPRÅK. NÅGRA ANDRA PAPPER FRÅGAR MAN
INTE EFTER NÄR MAN ANSTÄLLER LÄRARE
FÖR INVANDRARBARN. "

Fram till nu har kommunerna anställt hemspråk-
lärarna. Som SÖ säger har det varit köparnas
marknad. I och med att tjänsterna har varit kom-
munala har det inte ställts några krav på behö-
righet. Den som har varit intresserad av att sö-
ka en tjänst har kunnat få den.

Sedan jag skrev min första artikel i april 1974
i DN ,då jag tog upp invandrarbarnens problem
har en del hänt på området.

Då anklagades jag för att jag krävde att invand-
rarlärarna skulle ha utbildning och att invandrar-
barnen skulle få undervisning på sitt eget språk
de första tre åren.

Idag finns det några sådana lågstadieklaser. Men lärarfrågan är ännu idag olöst. Man har redan beslutat att de som arbetat tre år som invandrarlärare ska ges företräde till tjänst som hemspråkslärare. Det betyder alltså att alla okunniga, utbildade, ja även analfabeter ska få behålla sina tjänster. Och fortfarande är inte hemspråksundervisningen inte obligatorisk utan frivillig. Det innebär att många barn ändå inte kommer att lära sig sitt modersmål. Också det är en garanti för att många invandrarbarn i framtiden kommer att bli halvspråkiga diskare och städare.

Mahmut Baksi
oktober 1976

Utbildningssituationen i Sverige för invandrabarnen från u-länderna är katastrofal. Det vore därför en allvarlig brist på politisk medvetenhet hos de svenskar som anser sig vara progressiva att inte ta upp problemet, föra ut det till allmänhetens kännedom och försöka finna lösningar på det.

Alla borde få veta och förstå hur det speciella svenska samhällssystemet förtrycker dessa små slavar. Hur barnen genom metoder som assimilering, psykiskt förtryck och dålig utbildning utvecklas till små robotar.

Att inte ta upp frågan är detsamma som att acceptera myndigheternas politik när det gäller invandrabarnen. Den som tiger är därför själv medansvarig.

Landets ansvariga ledare, som tycks ha förlorat sina mänskliga känslor och handlar i sin egen klass' intressen, måste fås att förstå under vilka svåra levnadsförhållanden de små slavarna lever här i landet. Och de måste också förstå att det finns människor som ställer upp på de små slavarnas sida.

Jag har skrivit flera artiklar om det här problemet och förklarat det utförligt om och om igen. Jag har tvingat mig själv att följa upp frågan och jag fortsätter att kämpa för att problemet ska kunna lösas till de här små slavarnas bästa.

Jag har påpekat för de svenska myndigheterna hur felaktiga deras metoder är när det gäller de utländska barnens undervisningssituation. Jag har också visat att det finns en politisk grundsyn bakom deras metoder, som gynnar vissa speciella intressen. Men de vägrar att lyssna på mig. Och trots alla dessa artiklar och förklaringar väljer den svenska utbildningsministern, denne respektable man, att tåga. Han har inte ens reagerat på mina anklagelser därför att mina förklaringar och idéer strider mot hans egen uppfattning och det samhällssystem han representerar.

Jag är emellertid inte förvånad över myndigheternas attityd eftersom herr Zackrisson och hans underlydande accepterar en politik, vars syfte är att skapa moderna slavar för de rika kapitalisterna, att bevara status quo i landet och fortsätta att stödja den svenska kapitalismens exploatering och förtryck av utlänningarna i Sverige. De utländska arbetarna ska förbli omedvetna och outbildade. Städarnas söner ska bli städare och diskarnas diskare. Och de svenska myndigheterna tycks acceptera denna ordning som något naturligt. Fattigdomen, de dåliga arbetsförhållandena och exploateringen betraktas som en ärftlig sjukdom.

Många blir upprörda av mina beskrivningar och de flesta svenskar tycker att angreppen är orättvisa. Men endast den som levt med dessa utländska arbetare kan förstå hur viktigt detta problem är.

Därför måste man gå till botten med problemet. Annars kommer man aldrig att finna några lösningar. Och det gäller att göra det på ett ärligt sätt. När det gäller de utländska barnens undervisningssituation existerar nämligen ingen öppen och ärlig inställning. Man tycks inte vilja angripa problemets kärna.

Jag har sagt det många gånger och jag säger det om igen: om de svenska myndigheterna verkligen har för avsikt att ge de utländska arbetarnas barn samma möjligheter som de svenska barnen, om de vill förbättra deras levandsförhållanden och rädda dem från fortsatt utsugning och slaveri måste de upphöra med sin nuvarande utbildningspolitik.

För att kunna rädda dessa barn från slave-riets förtryck och den sociala framtid de genom det nuvarande systemet är predestinerade för och hjälpa dem till en positiv utveckling, måste man känna till deras ekonomiska, sociala och kulturella situation.

För att finna lösningar på ett problem måste man känna till hela problemet. Gör man inte det, riskerar man att komma fram till felaktiga lösningar.

Om vi nu tillsammans börjar tänka lite på saken måste vi därför ställa oss följande frågor: Varför känner en man som kommit så långt som utbildningsministern inte till detta problem? Och hur är det möjligt att i ett land som Sverige, där det krävs betyg och intyg för att bli diskare, vem som helst duger till invandrarlärare för de utländska barnen?

Människor som inte har någon lärarutbildning, de som endast tagit studenten, läst på universitet eller avslutat sina akademiska studier utan lärarexamen borde inte få vara lärare för dessa barn. Men det får de idag. Och de som har lärarexamina måste diska.

Det verkar alltså som om man egentligen inte vill lösa problemet. Och resultatet av denna ovilja är att immigranternas barn kommer att sjunka till den nivå som de svenska myndigheterna önskar.

Det går att mörda både med pistol och lagar. Och om landets ledare medvetet vill assimilera de minoriteter som lever i Sverige och avskilja dem från deras språk och kultur innebär det att de är ansvariga för kulturellt mord.

Denna bok avslöjar de svenska myndigheternas avsikter att assimilera invandrarna.

För så uppenbara brott som kulturellt mord måste det finnas skyldiga. Jag anser att de skyldiga i första hand är utbildningsministern och alla de som har beslutande funktioner i utbildningsdepartementet.

Efter denna korta förklaring ska vi nu läsa de artiklar jag fram till idag skrivit i den svenska pressen om den här frågan.

Eftersom mina artiklar ofta skurits ner, redigerats eller censurerats vill jag publicera dem i sin helhet. Och för att framställningen ska vara riktigt objektiv publiceras samtidigt också de svar som kommit på mina artiklar.

Allt jag skrivit handlar om de turkiska bar-

nens liv och utbildningssituation i Sverige därför att det är deras situation jag bäst känner till. Författare bör skriva om saker de behärskar. Skulle de inte göra det skulle de lätt begå misstag. Tydligen är det endast de svenska myndigheterna som tycks vara så privilegierade att de kan tala, sammanställa rapporter och böcker och stifta lagar om utlänningars problem i Sverige utan att behärska sitt ämne.

Stockholm i januari 1975

Mahmut Baksi

HÄR SKOLAS VÅRA DISKARE!

Hjulsta skola ligger på en kulle; en kall, färglös och fyrkantig byggnad med rader av fönster. Utifrån ser det inte ut som en skola. För man ser inga springande, lekande, sjungande och lyckliga barn i dess närhet. Den tystnad som omger byggnaden speglar tydligt landets traditionella sociala struktur.

Skolan har allt som behövs för modern uppfostran. Undervisningssystemet stämmer överens med de behov och villkor som landets sociala och politiska verklighet kräver.

De flesta av skolans elever kommer från arbetarfamiljer som stoppats in i stora block av cement. Här i Hjulsta skola, som byggdes i en Stockholmsförort, lever dessa barn tillsammans med importerade arbetares barn. Men mellan dem existerar ingen social kontakt; inte heller mellan deras familjer.

BARNDOMEN

Det har sagts att den lyckligaste perioden i en människas liv är barndomen... men är det verkligen så? Nej... I en del av världen har de flesta barn aldrig haft någon lycklig barndom.

Förhållandet av barndomen har sitt ursprung i de välsituerades litteratur.

Å ena sidan har vi den barndom som fick mycket mer än den ville ha... de rikas barndom, fylld

av omtanke och lek. Ett barn som smakat på de utvecklade ländernas fördelar, med hundratals leksaker, men som står främmande inför sjukdom och fattigdom. . . barn födda på moderna sjukhus under skickliga läkares överinsyn. Ordentligt klädda barn som utan kostnad och med en känsla av trygghet får utbilda sig på sitt eget språk, i sin egen kultur.

Å andra sidan har vi den barndom som ser sig själv som en nattmara och som ogärna blickar tillbaka på dessa år av halvhunger och sjukdom. Ett barn vars födelse kan liknas vid en gren som bryts från trädet, som ett blad som driver för vinden i känslan av att leva ett oönskat och opersonligt liv. . . ett barn avstängt från sitt land, sitt samhälle, sin kultur och sitt klimat. . . ett barn tvingat att acceptera kulturer och traditioner som det står främmande inför. . . ett barn som så småningom utvecklar ett sätt att bete sig som varken liknar djurets eller människans och som lever ett dövstumt och blint liv. Om majoriteten av alla människor skulle försöka att ärligt blicka tillbaka på sin egen barndom, vad skulle de då se? Jo, asociala barn, halvhungriga barn, förslavade barn.

Livet dödar de svaga; vad kan vara svagare än ett barn?

FÖRSTA DAGEN I SKOLAN

Snart börjar lektionerna. Enligt det schema som rektor för Hjulsta skola förberett åt mig skall jag den första veckan arbeta med icke läskunniga turkiska barn. Dessa turkiska barn som trots

livshårda törnar orkat växa upp till denna ålder... dessa barn av vilka många har besvär, antingen med sina ögon, händer, huvud eller fötter. Barn som kanske inte kommer att växa mer därför att de är sjuka... barn som är magra och snoriga...

Vi kommer in i klassrummet, jag och den svenska läraren. Rummet luktar. Genomträngande och dåligt.

- Dom badar inte, säger den svenska läraren. Du måste lära dom att bada.

Sedan rusar hon mot fönstren... och trots att det är bittert kallt ute öppnar hon dem på vid gavel.

Kanske är det bättre för en svensk att dö av köld än av smuts...

Barnen ser på mig. Det står en person i klassrummet som talar deras eget språk och är van vid deras lukt, deras gräl, kamp och gråt. En person som är precis som de och som haft en exakt likadan barndom som de. Det finns någon i klassrummet som gått igenom deras skräck och deras provningar.

- Vad heter du?

- Ahmet, magistern.

- Och du?

-

- Jag frågar dig, min son. Vad heter du?

- Magistern, säger Ayse, han kan inte höra så bra.

- Kan han inte höra så bra?

- Nej, magistern, säger Ali, och jag kan inte se så bra.

- Jaså, på det viset, och vad heter du?

- Musa.

- Musa, min son, varför skriver du med din vänstra hand?

Musa, som är blyg och känner sig besvärad in- till tårar, visar mig ogärna sin högra hand, som han hållit gömd under bordet.

- Halva min hand är borta, magistern.

- Åh, du... du Ferhat. Varför sitter du i klassrummet med mössan på?

-

- Varför svarar du mig inte, min son?

- Magistern, säger Kezban, han är flint- skallig.

Jag skriver inte det här för att det är roligt; det är en bitter sanning. Och ändå har jag bara berört fysiska sjukdomar. Där finns också de osynliga sjukdomarna, okända och osedda av våra barn.

Så ungefär förflöt den första dagen. Jag påmin- des om många historier från förr och om hur den bittra verkligheten ter sig för mitt folk idag.

I mitt undermedvetna söker jag alltid ef- ter någonting... Turkiets sociala tillstånd är en skam i dessa moderna tider.

Ja, livet dödar de svaga; vad kan vara sva- gare än ett barn?

FRÅGOR OCH SVAR

- Tycker ni om Sverige, barn?

- Nej, magistern.

- Varför det?

- Dom är "giaour" magistern (icke mu-
ammedaner)

- Dom förrättar inte "namaz" (den bön
man förrättar fem gånger om dagen)

- Dom tycker inte om oss.

- Dom äter fläsk.

- Dom kallar oss "smutsiga utlänningar".

- Dom skäms inte.

- Det är så kallt här, magistern.

- Vi förstår inte deras språk.

- Dom talar aldrig med oss.

- Dom ser ned på oss; precis som om vi
gjorde något fel när vi äter med fingrarna.

Familjen är den första skola dessa barn går i.
Deras värderingar beror på de kunskaper som
familjen kan ge dem.

Jag frågade barnen:

- Eftersom ni inte tycker om Sverige,
varför har ni då kommit hit?

- Våra föräldrar tog oss med hit. Dom ar-
betar dag och natt för att tjäna pengar.

LEVEBRÖDET

Det viktiga för barnens föräldrar är inte att
tjäna mycket pengar och bli rika, utan att kämpa
för sitt levebröd. Dessa barn befinner sig i
Sverige därför att det är ont om arbeten i Tur-
kiet och därför att fyra miljoner turkar går ar-
betslösa i sitt eget land.

Den utbildning som utländska barn får i Sverige
idag har gått i baklås. Sådana här försök till
skolning strider mot utvecklingen i samhället

och tycks inte leda till något positivt. Man möter inga turkiska barn här som gått igenom det svenska gymnasiet. Vid 15-16 års ålder är de antingen diskare eller städare. Men det är väl just vad de svenska myndigheterna vill. . .

PENNINGPROBLEM

Det betalas inga barnbidrag för barn som inte bor i Sverige. Meningen med detta är helt uppenbar: Svenska myndigheter vill förhindra att alltför mycket svensk valuta strömmar ut ur landet. De barnbidrag som utbetalas till invandrarbarnen som är bosatta i Sverige investeras ju i Sverige på ett eller annat sätt, bl. a. genom att man köper mat och kläder till barnen. Man sparar in på familjebudgeten för att kunna möta utgifterna för barnen.

OLIKA VANOR

Många seder och bruk som accepteras som normala och gällande i ett feodalt samhälle kan inte godtas i ett kapitalistiskt samhälle. Det kapitalistiska samhället har passerat detta stadium och dess ekonomiska grundval har gått igenom stora förändringar. Man kan inte vrida denna utveckling tillbaka. Svaret på de frågor som många svenska lärare ställt mig ligger i denna verklighet.

När de frågar "Varför har de turkiska barnen inte ordentliga ätvanor?" eller "Hur kommer det sig att era barn inte vet hur man använder kniv och gaffel när man äter?" är det därför att de antingen inte vet eller därför att de inte vill veta.

Våra barn har ordentliga ätvanor. Men vilket samhälles ordentliga ätvanor? Inte det svenska, utan det turkiska samhällets — där de vuxit upp. Precis som det svenska folket anser det vara underligt att våra barn använder fingrarna när de äter, lika underligt är det för våra barn och deras föräldrar att se svenskarna äta med kniv och gaffel.

Den sociala skillnaden spelar större roll när det gäller barnen. De kan inte utvecklas sunt om de kastas in i ett samhälle som ligger hundratals år före deras eget om de inte först fått möjlighet att lära känna sitt eget samhälle, sitt eget språk och sin egen kultur.

Barnen kan aldrig klara av sitt eget språk, än mindre något annat, så länge de lever isolerade med sina familjer i ett främmande land. De utvecklar då underliga vanor. Tittar man närmare på de turkiska barnens liv kan man dagligen se tydliga exempel på detta.

Primitiva och hårt klämda mellan det gamla och det nya kan dessa barn inte anpassa sig socialt. Varje dag har de att möta två samhällen, helt motsatta varandra.

Hela dagen lever barnen med det svenska samhället. Först på kvällen får de kontakt med sin familj. De försöker då föra över sina intryck från det svenska samhället till sin egen familjs värderingar. Och de känner sitt främlingskap.

De turkiska flickorna har ett sätt att klä sig och uppföra sig som speglar både det svenska och det turkiska samhället. De bär t. ex. långbyxor under sina klänningar och skyler samtidigt sina huvuden i traditionell stil med en scarf. Motsättningarna mellan klänningen och

långbyxorna återspeglas också i deras sinnen.

Den svenska regeringen borde tänka på detta när den låter turkiska arbetare komma till Sverige; den borde också känna sitt ansvar för de sociala problem som kan uppstå.

LÄRARE

Att undervisa är ett yrke, en specialisering, som har sitt eget träningsystem. Man kan inte betrakta alla som undervisar som lärare. Gör man det, begår man ett stort misstag, speciellt då det gäller grundskolan.

Många lärare som undervisar turkiska barn är inte yrkesutbildade. De är helt okunniga om pedagogik, barnpsykologi och de speciella regler och föreskrifter som existerar i yrket. Man kan alltså inte förvänta sig att dessa lärare, utan yrkesutbildning, skall kunna förstå eller undervisa barn på rätt sätt. Även om det inte är omöjligt, så är det mycket svårt.

SPRÅKFRÅGAN

Det bästa sättet att undervisa ett barn är att undervisa på dess eget språk. Enligt min uppfattning baserar många samhällsvetenskapare, som är motståndare till assimileringspolitiken, sina åsikter på detta faktum. Om det slutgiltiga målet är att undervisa människor kräver den sociala vetenskapen att de skall undervisas på sitt modersmål.

Det strider alltså mot vetenskapliga metoder att tvinga dessa barn, som ännu inte helt behärskar sitt modersmål, att lära sig ett annat språk.

För att ge eftertryck åt detta argument räcker det att se på den svenska grundskolans system. I den svenska grundskolan börjar barnen läsa ett utländskt språk när de kommer till fjärde klassen (d. v. s. i 11-årsåldern). Det innebär att barn inte är mogna att lära sig ett främmande språk förrän de grundligt behärskar sitt eget.

Jag tror att jag inte ytterligare behöver understryka det faktum att de flesta turkiska barn som bor i Sverige inte behärskar sitt modersmål.

BIOLOGISKA ASPEKTER

Frågan har också en biologisk aspekt. Det är klart att turkiska barn, som ofta är födda på fält eller vägar och vars navelsträng klippts av av modern med något osterilt verktyg, som växt upp utan tillgång till läkare, sjukhus, medicinsk kontroll och vård, är synnerligen svaga ur biologisk synpunkt. Man behöver bara titta på dem för att inse detta. Enligt min åsikt är det ett stort misstag att tvinga dessa barn, som inte har fått tillräcklig näring och som inte har fått något alternativ till modersmjölken ens när deras mödrar var sjuka, att leva i ett så hårt klimat som det nordiska. Detta är att blunda för verkligheten... det strider mot biologiska lagar. Om vi till detta lägger barnens dåliga hälsotillstånd, d. v. s. sjukdomar som de har fått i sina hemländer, är det inte svårt att inse hur allvarligt och oroande detta problem är.

Vi skall heller inte glömma att många turkiska familjer är okunniga om biologiska fakta och ofta försöker spara pengar genom att inte köpa

rätt sorts kläder till sina barn.

FÖRSLAG

Finns det problem, så finns det lösningar. Närhelst ett problem uppstår bär det inom sig sin egen lösning. Det viktiga är att man tar itu med problemet, vågar vända ut och in på det.

Här är mitt förslag till lösning:

--- Den svenska regeringen bygger en regional internatskola i Turkiet. De flesta turkar som arbetar i Sverige kommer från samma region (Konya-Kulu). Skolan tillhandahåller inackordering för sina elever, vilket inte medför några problem eftersom regionala internatskolor redan finns i Turkiet.

--- Skolan informerar om Sverige och det svenska språket från och med fjärde årskursen, enligt det svenska skolsystemet.

--- Minst två svenska lärare måste finnas vid skolan och de skall vara huvudansvariga.

--- Turkiska familjer som vill ta med sig sina barn till Sverige måste låta barnen gå igenom denna skola.

--- För att förverkliga detta projekt bör man snarast kontakta den turkiska regeringen och de turkiska lärarnas förbund (Turkish Teachers Unity Association eller TÖB-DER).

--- De turkiska lärare som knyts till skolan avlönas av den svenska regeringen. Dessa lärare bör, för kontrollens skull, utses av TÖB-DER.

FINANSIERING AV PROJEKTET

Detta projekt kräver naturligtvis pengar. Till en början kan det tyckas orättvist att kräva att den svenska staten helt skall finansiera projektet. Jag skall i några punkter förklara varför jag anser det riktigt att den svenska staten står för kostnaderna.

Ekonomiska resurser som skulle kunna användas till detta projekt:

a. Svenska staten sparar in de pengar de under nuvarande förhållanden betalar som löner till turkiska lärare på grundskolenivå.

b. Svenska staten sparar in barnbidrag till turkiska familjer i Sverige.

c. Svenska staten kunde reservera en del av Sveriges u-landsbistånd till Turkiet för detta projekt.

d. Svenska staten sparar in de utgifter för mat och skolutrustning som ges gratis till turkiska barn i svenska grundskolan.

Enligt min uppfattning är ovan nämnda ekonomiska resurser tillräckliga för att finansiera projektet. De totala utgifterna i samband med genomförandet av detta projekt kommer ej att överstiga de kostnader Sverige idag har för de turkiska barnens undervisning. Tvärtom blir det förmodligen billigare.

FÖRDELAR MED DETTA PROJEKT

Jag är övertygad om att flera fördelar skulle kunna uppnås genom detta projekt, t ex:

1. Barnen får tillfälle att ingående lära sig sitt språk och sin kultur.

2. Under dessa fem år får barnen en allmän - om än begränsad - kännedom om Sverige och svenska förhållanden.

3. Under denna tid utvecklas barnen biologiskt under goda betingelser.

4. När barnen sedan kommer till Sverige kommer de att ha lättare att anpassa sig till det svenska samhället.

5. Det viktigaste av allt: svenska staten gör sig av med detta problem och får möjlighet att bättre använda de medel som avsatts för de turkiska barnens utbildning på ett meningsfullt sätt.

6. Sveriges exempel kommer att påverka regeringarna i andra västeuropeiska länder som har ett stort antal utländska arbetare.

Efter dessa förslag kan man ställa sig frågan: Är det inte fel att skilja barnet från dess familj?

Jag skulle vilja svara på följande sätt:

De turkiska föräldrarna skulle föredraga en sådan temporär separation framför nuvarande förhållanden då barnens tillstånd försämras, de drabbas av psykiska besvär, de har mycket svårt att etablera kontakt både med sin egen familj och med det svenska samhället p g a de nuvarande felaktiga förhållandena. Dessutom kan familjerna samlas under skolloven.

Mahmut Baksi

DN 21. 4. 1974

Som ett svar på ovanstående artikel publicerade Dagens Nyheter följande inlägg av Hardy Hedman, rektor för invandrarundervisningen.

Mahmut Baksi som en tid arbetat i Hjulsta-skolan, Stockholm, tog i Läsarnas DN i söndags upp de turkiska invandrarelevernas situation i grundskolan i Stockholm. Han menar att den svenska skolan misslyckats med undervisningen av de turkiska barnen. Redaktionen har spetsat artikeln med rubriken "Här skolas våra diskare".

Jag håller helt med Baksi när han beskriver hur svårt och chockartat mötet mellan två kulturer så olika varandra som den turkiska och svenska måste vara för de turkiska barnen.

De fördomar och den fantasilösa inställning - den brist på inlevelse i invandrarnas situation - som han observerat hos många svenskar existerar också. Det kan många av oss som dagligen sysslas med invandrarfrågor intyga.

Men är den svenska skolan en "diskarskola" för turkiska barn?

VERKLIGHETEN...

Låt oss först se på Baksis önskedröm: en svenska internatskola i Turkiet för förberedelse av de turkiska barn vilkas föräldrar vill ta

barnen till Sverige. Om vi bortser från en mängd pedagogiska, praktiska och även politiska problem med en sådan skola, så är den en omöjlighet av andra skäl.

Invandringen till Sverige från Turkiet är inte en av "svenska regeringen" arrangerad arbetskraftsinvandring - det är i själva verket en ganska "oordnad" invandring. Ofta har familjefaderna flyttat hit själv först, därefter tas familjemedlemmarna hit en efter en. Jag skulle vilja se den svenska politiker som skulle våga hindra ett barn till ett par i Sverige bosatta föräldrar att komma hit därför att inte barnet gått igenom en viss skola först!

Dessutom finns, för att ta Hjulstaskolan som exempel, invandrarhem från 25-tals språkområden och över 40-talet nationer representerade. Åtminstone fem, sex av dessa invandrargrupper kommer från samhällen som skiljer sig lika mycket från det svenska som det turkiska.

Vi skulle alltså få driva internatskolor i kanske ett 10-tal länder och dessutom föra en BENHÅRD invandringskontroll för att kunna upprätthålla detta system.

Det vore också ett avgörande fel att ENSIDIGT utbilda invandraren för att passa det svenska samhället (innan du blivit "svensk" får du ej beträda svensk jord!). Det skulle ju betyda att vi skulle uppfatta det svenska samhällssystemet som oföränderligt och bra, något som invandraren - och endast han - skall anpassas till.

DYNAMISKT MÖTE

Tvärtom är det så att de svenska barnen behöver uppleva internationalismen på NÄRA håll. De behöver se att det finns andra kulturer än den svenska, att det finns andra livs-åskådningar än snävt materialistiska, andra glädjeämnen och problem än de "folkhemska". Därför tror jag att mötet i den svenska grundskolan mellan vitt skilda kulturer i längden har en positiv dynamisk betydelse för det svenska samhället - även om situationen, nu innan vi hunnit lära oss bemästra den, verkligen är mycket svår.

Låt oss lämna utopin och se på hur situationen är HÄR OCH NU. Man kan ha delade meningar om själva den invandringspolitik som lett till situationen - men vi som arbetar med invandrarundervisning måste lösa problemen som NU finns. Då är det också viktigt att situationen skildras så realistiskt som möjligt. Hur har de turkiska barnen i Stockholm det och hur undervisas de?

MISSFÖRSTÅND

Baksi skriver att de turkiska eleverna går i särskilda klasser och att de aldrig får träffa svenska kamrater. Han har nog missförstått organisationen och intentionerna bakom den.

Alla invandrarelever - även de turkiska - får en tid gå i speciella FÖRBEREDELSEKLASSER där de får undervisning i svenska och i sitt modersmål. De skrivs också genast in i en vanlig svensk klass och får mycket snart ha några lektioner i den klassen - oftast i några övnings-

ämnen (teckning, musik, gymnastik, slöjd). Eleverna får också i förberedelseklassen kontakt med en lärare som talar deras eget språk, en tvåspråkig lärare.

När eleven lämnar förberedelseklassen och helt går över till sin "svenska" klass får han eller hon fortsatt stödundervisning både av turkisk och svensk lärare. Det är alltså fel att påstå att de turkiska eleverna aldrig träffar svenska barn. Tiden i förberedelseklass är oftast 1-2 år. För elever i mellan- och högstadiålder som är analfabeter vid ankomsten till Sverige, vilket ofta gäller turkiska barn, kan dock tiden utsträckas. För närvarande går 256 turkiska barn i grundskolan i Stockholm, 138 av dem går i förberedelseklasser för invandrarelever, de övriga i vanliga svenska klasser.

Förberedelseklasstiden är alltså skolans försök att mildra kulturmötet och förbättra elevernas möjligheter att successivt växa in i den svenska skolan.

Dessutom har skoldirektionen ordnat särskild fritidsverksamhet för invandrarelever på lördagar då eleverna kan få kompletterande undervisning i hemlandets språk och kultur under mer fria former. I Tensta-området deltar hundratalet turkiska elever i den fritidsverksamheten.

DUBBEL LÄRARROLL

De tvåspråkiga lärarna har en mycket viktig och svår uppgift. De skall dels ge eleverna studiehandledning på turkiska, vilket innebär att

hjälpa eleverna med studierna i olika ämnen den tid de inte har tillräckliga kunskaper i svenska - dels undervisa eleverna i turkiska språket om föräldrarna önskar det. Modersmålet är nämligen ett frivilligt ämne. Ingen invandrargrupp i Stockholm har i så hög grad som den turkiska utnyttjat denna möjlighet. Praktiskt taget 100 procent av de turkiska eleverna deltar i den frivilliga modersmålsundervisningen.

Men den tvåspråkiga läraren har också "kura-tiva" och informativa uppgifter. Han skall informera hemmet om skolan, han skall översätta meddelanden i både riktning hem-skola och skola-hem. I uppgifterna ingår också att förklara och beskriva skillnader i normer och seder och bruk för både svenska lärare och svensk svensk skolpersonal och för de turkiska föräldrarna.

Den tvåspråkige läraren får därför en dubbel lojalitet. Dels skall han vara föräldrarnas stöd, den som förstår deras synpunkter och deras kulturella bakgrund, dels skall han representera den svenska skolan inför föräldrarna.

Det säger sig självt att ett sådant arbete blir konfliktfyllt!

FINT ARBETE

I Stockholm har vi anställt ett 15-tal turkiska lärare i grundskolan på heltid eller deltid. Av dessa har 4 turkisk lärarutbildning, en har turkisk psykologutbildning, de övriga har olika utbildningsbakgrund - det är studenter,

jurister, civilingenjörer och arkitekter.

De svenska lärare som undervisar turkiska elever är nästan utan undantag behöriga lärare - ofta med lång erfarenhet av invandrarundervisning.

Enligt min uppfattning lägger både de tvåspråkiga turkiska lärarna och de svenska lärarna ner ett fantastiskt arbete för att klara den kulturkollision Baksi beskriver.

ALTERNATIV MAT

Jag vill starkt understryka att de turkiska eleverna INTE behöver äta fläsk vid skolmåltiderna (DN antyder det motsatta förhållandet genom bildtexten på sid 1 i söndagsnumret).

Varje dag som fläsk ingår i maten - t ex i form av korv - serveras en alternativ maträtt för de elever vars föräldrar önskar detta.

Det ingår i de tvåspråkiga lärarnas skyldighet att upplysa föräldrarna om denna möjlighet. Terminens matsedel översätts till turkiska och delas ut till samtliga turkiska hemlärarna kan förklara för de föräldrar som är analfabeter. På matsedeln finns angivet vilken alternativ rätt som serveras den dag maten innehåller fläsk.

Men skolmaten är problem på ett annat sätt. Invandrareleverna och de svenska eleverna jämför maträtterna och är noga med att ingen får "finare" mat. Man lägger därför ned stor omsorg på att göra maträtterna likvärdiga.

GYMNASIESKOLAN

Baksi hade inte sett någon elev i gymnasie-

skolan, och DN:s redaktör spetsar till frågan och säger att inga turkiska elever går på högstadiet. Högstadiet är faktiskt en del av den OBLIGATORISKA SKOLAN och följaktligen går det turkiska elever där! Den turkiska invandringen till Sverige är av relativt sent datum och därför går det fler elever på lägre stadier - helt enkelt därför att det finns fler yngre barn:

lågstadiet: 96 turkiska elever

mellanstadiet: 82 turkiska elever

högstadiet: 78 turkiska elever.

Gentemot vad Baksi anført må framhållas att i Stockholm för närvarande 28 turkiska elever går i gymnasieskolan - 15 elever på teoretiska linjer och 13 på yrkesinriktade.

Praktiskt taget alla turkiska elever som sökte till gymnasieskola kom in - huvudproblemet är att många elever INTE SÖKER gymnasieskolan. Det är inte för att vi i skolan vill få dem att bli städare - utan ofta för att deras föräldrar vill ha dem i produktivt arbete så snart som möjligt!

Om de turkiska eleverna på gymnasieskolan skulle ha funnits i samma produktion som de svenska, skulle vi ha haft ca 60 turkiska elever i gymnasieskolan i Stockholm nu.

Ju längre tid ett turkiskt barn har gått i svensk skola, desto troligare är det också att barnet fortsätter studierna vid gymnasiet. Man kan knappast begära att de invandrarungdomar som kommer hit i 14-15-årsåldern på ett eller ett par år kan få så bra kunskaper i bl a svenska att de kan delta i en vanlig svensk gymnasieskola. Därför har också Stockholm

en särskild förberedelsekurs för invandrar-
elever som vill gå i gymnasieskolan. Den är
förlagd till Västberga gymnasium - också där
går turkiska elever.

Det här var några av de åtgärder vi i Stock-
holm vidtar för att försöka klara av de tur-
kiska elevernas skolgång.

Vad kan göras för att förbättra situationen
HÄR? Låt mig liksom Baksi få framställa en
önskelista - och i den önskelistan ta med
SAMTLIGA inblandade, både svenskar och
turkar.

ÖNSKELISTA

Resurserna för invandrarundervisning bör
förstärkas så att fler timmar per invandrar-
elev kan tas ut.

Invandrareleverna skall i varje kommun ha
möjlighet att läsa sitt språk. Som det nu är
skall skolstyrelsen i kommunen "bedöma om
behov föreligger". Antalet undervisnings-
timmar per vecka för det egna språket bör
ökas.

Invandrarelevernas föräldrar måste få möj-
ligheter till en mer allsidig information om
utbildningssamhället så att de låter sina barn
fortsätta utbildningen efter grundskolan. Staten
måste satsa medel för uppsökande information
till varje invandrarfamilj.

De mest lågutbildade invandrarna måste få
möjlighet till grundutbildning med utbildnings-
bidrag.

Invandrarkvinnorna, som ofta har sitt arbete
i hemmet, bör få möjlighet att lära sig svenska

med "utbildningspremium" på bortåt 1 000 kr - i enlighet med invandrarutredningens förslag. Den nya lagen om svenska på betald arbetstid har endast ökat klyftan mellan män och kvinnor.

Kommuner med många invandrare av en viss språkgrupp borde ha skyldighet att lägga ut viss kommunal service på detta språk. Vanlig tolkhjälp förslår inte! Den enda myndighet som i större utsträckning anställt tvåspråkiga personer är skolan. Därför får också de tvåspråkiga lärarna sköta informationsjobb åt många andra myndigheter.

Sist men inte minst: Vi behöver en stor kampanj bland svenskarna om invandringens positiva betydelse för Sverige inte bara för att hålla produktionen igång utan även för de kulturella impulser som tillförs vårt land.

Hardy Hedman

DN 5. 5. 1974

Invandrarbarnen är de ensammaste människor man kan tänka sig i Sverige. Om de fick välja själva skulle de aldrig resa hit.

Det sade Kjell Öberg, chef för invandrarverket, vid ett föredrag i går, ordnat av Svenska barnspråkskommissionen.

Rubriken för Kjell Öbergs anförande var: "Hur skall det gå för invandrarbarnen?"

Invandrarbarnen har det svårt. De kommer i konflikt på många olika sätt. Föräldrarna har en syn från sitt hemland på hur barnen skall vara - kompisarna i skolan i Sverige har en helt annan.

Invandrarbarn får ofta höra kamraterna säga: "Du skall vara som vi, annars kan du sticka hem dit du kom ifrån", berättade Kjell Öberg.

Det är inte bara invandrarbarnet som skall anpassa sig. Även svenskarna måste anpassa sig, menade Kjell Öberg.

Det finns invandrarbarn som går hungriga från skolbispisningen för att de inte vågar äta maten.

- Jag hörde talas om en muselmansk pojke som inte äter fläsk, berättar Kjell Öberg. Han satt och gnagde på kanten av en smörgås med leverpastej. Han blundade för att inte se leverpastejen.

Ökad förståelse för liknande problem behövs av personal i skolorna, menade Kjell Öberg.

Analfabetism, mutism (barn som sitter

stumma och inte vågar prata) och barnarbete finns nu i Sverige, efter att ha varit utrotat i många år.

Här är tre exempel:

- En 13-årig pojke kom till skolan och lärarinnan försökte få honom att hålla i en penna. Det tog två timmar. Pojken hade aldrig hållit i en penna förut.

- En pojke satt tyst i skolan i flera år. Han sade aldrig något på timmarna, men han klarade skrivningarna ganska bra.

- 7-8-åriga invandrabarn får hjälpa sina ofta dubbelarbetande föräldrar att städa på kvällarna.

- Det är olagligt, men svårt att stoppa, sade Kjell Öberg.

- Barn som arbetar till midnatt och ännu senare kan inte följa med i skolan.

Ett sätt att hjälpa invandrabarnen är att göra dem tvåspråkiga. De lär sig både svenska och språket från hemlandet, sitt hemspråk. Då kan de tala både med föräldrar och kamrater.

En sådan satsning pågår nu, men det behövs en ännu kraftigare satsning på lärare och studiemateriel, ansåg Kjell Öberg.

Här blir det ytterligare problem. Inte bara invandrabarn utan också hemspråklärarna mobbas.

- Hemspråklärarna är inte välsedda i klassrummen, berättade Kjell Öberg. - Det har hänt att de blivit utfrusna och till och med attackerade. Dessutom har de otrygga anställningsförhållanden.

Invandrarverket har länge krävt rösträtt och valbarhet för invandrare vid kommunalvalen.

- Jag kan nästan garantera att det blir klart till nästa val, säger Kjell Öberg. - Då skulle invandrarna få annat intresse än bara som arbetskraft.

Birgitta Bjuvman

Expressen 26.4.1974

BARNEN KAN INTE SKRIVA

I en insändare till Läsarnas DN 21.4.1974 berättade jag om den undervisning som turkiska barn får i svenska skolor. Det har tydligen oroad berörda parter och myndigheter. Kanske är man inte van vid analyser av det här slaget. Eller tror man att brister, konflikter och problem inte förekommer i Sverige?

Är det kanske så att svenska myndigheter tar avstånd ifrån påtagliga sociala problem?

I så fall skulle jag gärna vilja påminna om att Sverige inte ligger på månen, utan på planeten jorden, full av motsägelser, konflikter och problem.

Rektor Hedman gör gällande att den svenska regeringen inte föranstaltat någon invandring av turkar. De kom av sig själva... därför kan man inte engagera sig i den här frågan...

LITE PEDAGOGIK

Det finns ingenting som är så värdefullt, så ursprungligt och så känsligt som kärleken till barn. Enligt min åsikt kan man värdera ett samhälle genom att mäta graden av dess kärlek till sina barn. Det samhälle som kuvar, diskriminerar eller trampar på sina barn är ett dåligt samhälle.

Barn är som blommor. Varje blomma växer bättre och mer naturligt i sin egen omgivning. Så gör också barn. De uppnår liv, styrka och naturlig utveckling bara genom att utveckla sin egen livsstil, sin egen kultur, sitt eget sociala klimat och sin egen tradition. Om man skiljer barnen från deras ursprungsmiljö kan de inte

växa i normal takt; detta kan ha en negativ inverkan på barnens personlighet.

Barn precis som blommor torkar ut, blir isolerade och otrygga om de rycks upp med rötterna.

Barn behöver kärlek och omtanke. Precis lika mycket omsorg och kunskap som krävs för att plantera om blommor i främmande miljöer. Minsta misstag eller minsta vårdslöshet kan förstöra all framgång.

Jag anser att barn till invandrare skall behandlas på samma sätt. Man bör känna till dessa barns ursprungsland och detta lands sociala mönster. Att rycka upp barn ur deras kulturmönster, utan förberedelser, skilja dem från deras miljö - tanken är ovetenskaplig.

Låt oss inte glömma bort att det finns många svenskar som lever utomlands. Antingen skickar de sina barn till svenska skolor i respektive länder eller också får barnen åka hem till Sverige när de kommit upp i sjuårsåldern. Varför? Jo, de inser att barn har rätt till sitt modersmål.

I andra länder behandlar man detta problem annorlunda. Så har t ex minoriteterna i Turkiet (greker, armenier, fransmän, judar) egna skolor.

Utan tvivel är detta en ekonomisk fråga!

De arbetare som immigrerar till Sverige - och övriga Europa - för att tjäna en ynklig lön har inga ekonomiska möjligheter att öppna sådana skolor för sina barn.

Men Sverige kan bygga skolor av det slaget!

Man kan diskutera antalet turkiska lärare och deras kompetens. Men det viktiga är resultatet.

Därför vill jag fråga rektor Hedman:

Har alla "kompetenta" lärare lyckats i sina undervisningssträvanden? Har ni någonsin utvärderat dessa "lärares" resultat?

Nej, jag tror att sanningen kan nås genom en undersökning på Hjulsta skola. Där kan barnen inte ens skriva sina egna namn på turkiska.

De resultat som uppnåtts av de fåtaliga lärare som har adekvat utbildning är goda. Jag tror jag vet varför: De kan sitt yrke!

De andra som undervisar, ingenjörerna, juristerna, arkitekterna och studenterna, borde ges tillfälle att arbeta i sina egna yrken.

Att pruta på barns grundläggande rättigheter är en mycket omänsklig handling...

Det finns trettio tre svenska skolor utomlands. De är spridda över hela världen med undantag för Nordamerika och Australien.

Staten betalar 75-80 procent av kostnaderna för dessa skolor. Resten tas ut i elevavgifter. Det kan röra sig om ca 2 000 kronor per år.

Mahmut Baksi

DN 29.5.1974

På detta har myndigheterna ej lämnat något svar.

Jämsides med den ekonomiska utvecklingen i ett land uppstår också olika sociala problem. Dessa problem ger sig snabbt till känna i samhällslivet och kan förorsaka sociala explosioner.

Naturligtvis har varje socialt problem en direkt påverkan på landet. Därför är det nödvändigt att vidta åtgärder för att lösa problemen. Av den anledningen finns det för varje typ av problem specialutbildad personal, som förväntas ta itu med dem.

Vad beror det på att de ofta inte lyckas och då försöker dölja sina misslyckanden? De förstår inte vad som händer i samhället och förorsakar därför landet svårigheter. När invandringen till Sverige började, blev barnens utbildning ett av de sociala problemen. Att man närmar sig dessa problem på ett felaktigt sätt och därför inte kan lösa dem, framgår av intervjun med tre turkiska lärare.

De har lärarutbildning från Turkiet och har arbetat där några år, innan de flyttade till Sverige. Här arbetar de som tvåspråkiga lärare.

- Vad tycker ni om undervisningen för utländska barn?

- Dagens utbildningssystem är inte bra, säger lärarinnan Nilgun Tuncelli. Undervisning i turkiska ges två timmar i veckan. Det räcker inte för dem som knappast kan sitt

modersmål. Under de två timmarna undervisar vi dessutom flera stadier samtidigt i samma klassrum. Det blir en halv timma för varje klass. Det är omöjligt att lära sig ett språk på en halv timma i veckan.

Vi måste också ta med i beräkningen att de turkiska böckerna inte är fullgoda. De används inte i Turkiet, därför att de är för gamla. Turkiska utbildningsdepartementet har bytt ut dem. Några turkar har rekommenderat dessa böcker för invandrarbyrån. Man kan föreställa sig vad som ligger bakom detta.

Vi undervisar också olika klasser i matematik samtidigt. Det är mycket svårt att samtidigt undervisa i ettans och femmans matematik, och eleverna lär sig knappast något.

- Vem tror ni lyckas bäst, den som gått ut grundskolan i Turkiet eller i Sverige?

- Jag kan säga direkt att de som avslutat skolan i Turkiet lyckas bäst här i Sverige. Anledningen är att de som går i skolan här varken lär sig turkiska eller svenska ordentligt.

- Skapar inte denna situation sociala problem?

- Jo, det gör det, säger läraren Özer Yavuz. Problemet ligger i att man tillämpar samma undervisningsprogram för turkiska barn som för svenska. Detta visar att man inte har insikt i problemet. Man får inte glömma att ett barn, som inte kan sitt modersmål, inte heller kan lära sig ett främmande språk. Språket blir fattigt och barnet känner sig nedtryckt. Därför blir barnen aggressiva och känner sig främmande inför sin

familj och samhället. Då är det lätt att så småningom bli narkoman eller alkoholist.

- Det finns en annan aspekt också, säger Fatma Kuzucu. När myndigheterna försöker tillämpa sitt program på våra barn, vill de inte ge dem samma rättigheter som svenska barn. Det gör att turkar inte kan få kontakt med svenskar. Exempelvis undervisar vi i en lägenhet, dit bara turkar kommer. Det innebär att de turkiska barnen isoleras från de svenska.

- Det finns en psykologisk sida av problemet också, säger Özer Yavuz. Det kulturella och sociala livets kollisioner ger upphov till psykiska kriser som påverkar våra barn på ett förfärande sätt. Om vi betänker hur många lärare som inte har lärarutbildning och som ingenting vet om barns utveckling, så förstår vi att situationen är mycket allvarlig.

- På vilket sätt?

- Dessa "lärare" kan inte förstå barnets socialpsykologiska situation. Det öppnar vägen för förskräckliga katastrofer. När barnet kommer in i den här svåra situationen leder det till att barnet misslyckas. Då skriver dessa sk lärare ofta ett intyg om att barnet är utvecklingsstört, vilket gör att barnet placeras i en särskild skola för utvecklingsstörda. Detta är socialt mord.

- Kan ni bevisa det ni nu säger?

- Ja, det kan jag. Jag kan t o m säga att det inte är något fel på våra barn utan att det är de som vill göra lättförtjänta pengar som det är fel på. Det finns ingen skillnad mellan

de barn som stämplas som utvecklingsstörda och de andra turkiska barnen. En lätt undersökning kan visa att jag har rätt.

Ytterligare en viktig punkt gäller de svenska psykologerna. De känner inte heller till de turkiska barnens socialpsykologiska utveckling. De skriver intyg efter fem minuters undersökning.

- Hur sker tillsättningen av utländska lärare?

- Den sker på ett godtyckligt och oansvarigt sätt. För ett tiotal år sedan kom det några turkiska studenter till Sverige för att studera, men de misslyckades med sina studier, kunde inte anpassa sig. Trots detta kunde de bli invandrarlärare, utan lärarkompetens. Det är också till dessa lärare de svenska myndigheterna vänder sig när de behöver fler turkiska lärare. Dessa inkompetenta lärare uppger namnen på vänner, som sedan skolexpeditionen anställer.

- Ni menar att dessa lärare inte kan lösa problemen med utbildningen av invandrarbarnen?

- Ja. Det är synd att de svenska myndigheterna inte känner något ansvar utan fortsätter att arbeta med sådana lärare.

- Har ni pratat med Sveriges Lärarförbund om det här någon gång?

- Nej, det har vi inte. Men vi tror att det kan vara bra att göra det.

- Varför det?

- Det kan fungera som en kontakt med utbildningsdepartementet och visa invandrarbyrån på den skandalösa situation som föreligger.

- Jag vill ta upp en viktig sak, säger Nilgun Tuncelli. Det är problemen för barnen mellan tio och femton år. När de kommer till Sverige placeras de på stadier som passar deras ålder. Men de har aldrig gått i skolan i Turkiet, därför misslyckas de naturligtvis i grundskolan.

- Vilket utbildningssystem tror ni passar för dem?

- Jag tycker att de borde få gå en specialkurs och först ges undervisning i turkiska förhållanden. Därefter kan de fortsätta i svensk skola.

- Det finns också en biologisk sida av de här problemen säger Özer Yavuz. Våra barn har inte haft det bra under sin uppväxttid i Turkiet. De har fått dålig mat, inte tillräcklig näring. Här i Sverige tror de turkiska familjerna att barnen får tillräckligt med mat i skolan, alltså behöver de inte så mycket mat när de kommer hem. Men det är inte så... De maträtter som serveras är de inte vana vid. De är varken vana vid smak eller lukt. Därför äter de bara bröd och potatis. På så sätt blir de fysiskt svaga och de har svårt att följa undervisningen.

- Har ni något förslag för att avhjälpa detta?

- Ja, det borde finnas en turkisk kock vid de skolor som har många turkiska elever.

HUR KAN MAN LÖSA DETTA PROBLEM?

De turkiska lärarna anser att man kan lösa det på följande sätt:

1. Nybörjare bland turkiska barn måste läsa turkiska i minst tre år. Samtidigt kan de läsa svenska fyra timmar i veckan.

2. Efter detta kan de fortsätta i svenska klasser med minst fyra timmar turkiska i veckan.

3. De måste undervisas i turkisk geografi och litteratur.

4. Lärare måste rekryteras bland personer som har lärarutbildning. Om det är nödvändigt kan de hämtas från Turkiet. (Skaffar svenska regeringen diskare och städare från Turkiet kan den också skaffa lärare.)

5. Läroböckerna måste skaffas från Turkiet och godkännas av TÖB-DER.

6. Någon av de turkiska lärarna måste ha vissa kontrollfunktioner, d v s kontrollera de övriga turkiska lärarnas kompetens och arbetsinsats och sedan vara ansvarig inför svenska myndigheter.

Mahmut Baksi

Lärartidningen 43/74

Eftersom det inte finns något avtal beträffande utbildning mellan Sverige och Turkiet instämmer jag i detta förslag. / M. Baksi

SVAR

Rektor Hardy Hedman vid Stockholms skoldirektions invandrarexpedition är starkt kritisk mot de framförda påståendena och framhåller följande:

Alla som är verksamma inom hemspråksundervisningen anser att två veckotimmar är för lite och kräver - liksom invandrarutredningen - en ökning.

Vad de turkiska läroböckerna beträffar så var två av de intervjuade - Fatma Kuzucu och Nilgun Tuncelli - själva med vid den protokollförda ämneskonferens där böckerna antogs och hade ingen invändning.

Någon turkisk elev som blivit förklarad för utvecklingsstörd kunde de tre intervjuade lärarna vid förfrågan inte uppge namnet på. Men rektor Hedman har själv tagit reda på ett fall där en av skoldirektionen anställd turkisk psykolog vägrade att gå med på ett förslag av Fatma Kuzucu att ett visst barn skulle placeras i särskola.

Lärartillsättningarna annonseras ut och alla behöriga sökande har anställts. Där kan alltså inte några väntips ha inverkat. Dessutom har några turkiska lärare utan formell kompetens anställts på grund av sina goda kunskaper om även svenska förhållanden. Dessa två lärarkategorier kompletterar varandra väl.

Någon tvångssituation för turkiska barn när det gäller "förbjuden" mat, inträder aldrig i Stockholm. Varje gång en rätt med fläskkött förekommer finns ett alternativ på matsedeln. Bidrag till föräldrarna till hemlagad matsäck förekommer däremot inte.

Huvudlärare på de vanligaste invandrarspråken har Stockholms skoldirektion begärt i en skrivelse till länsskolnämnden, vilken gått vidare till SÖ och departementet, slutar rektor Hedman.

Lärartidningen 43/74

NÅGRA KOMMENTARER

Lärartidningen/Svensk Skoltidning har bett ett par andra turkiska tvåspråkiga lärare kommentera uttalandena i Mahmut Baksis artikel. De föredrar att vara anonyma. Den ena av dem säger:

Artikeln är ärlig och känslomässigt riktig. Vi har länge haft klart för oss att det råder brist på kompetenta lärare. Det vore emellertid möjligt att få hit fler sådana, om man skriver till turkiska utbildningsdepartementet och den fackliga turkiska lärarorganisationen.

Påståendena om komplikationer vid skolmåltiderna är inte helt riktiga. Islamiska barn behöver inte äta fläskkött som deras religion förbjuder dem. I stället får föräldrarna ett särskilt bidrag för att kunna skicka med barnen hemlagad mat till skolan.

En annan turkisk lärare:

Två timmar hemspråk i veckan är faktiskt alldeles för lite och det är riktigt att de turkiska barnen allra först borde få lära sig sitt modersmål ordentligt.

Det finns dock stora fördelar i den svenska skolan. I många turkiska landsbygdsskolor finns ingen elevvård, inga kuratorer, psyko-

loger, skolsköterska. Nittio procent av de turkiska barn som finns i Sverige kommer också från ganska speciella trakter där analfabetism är vanlig. Dessa barns mycket dåliga skolutbildning får givetvis inte förväxlas med utvecklingsstörning. Jag protesterar emellertid mot påståendet att de svenska psykologerna skriver ut intyg efter fem minuters undersökning. Det gör de inte och lärarna skriver överhuvudtaget inte intyg om utvecklingsstörning. Man är enligt min mening mycket försiktig på detta område i de svenska skolorna. De utländska lärarna tillsätts inte efter vän-tips. Deras tjänster utannonseras i vanlig ordning. Nya läroböcker införs för närvarande så ofta i Turkiet att det är begripligt om de i Sverige använda böckerna inte alltid "hinner med".

Lärartidningen 43/74

Tredje klassens svenskar.

Var 20:e person i Sverige är invandrare. Sammanlagt finns det drygt 400.000 utländska medborgare i det här landet.

De har värvats hit av storföretagen mot löften om bra jobb. Men den verklighet de möter är en annan: De har ofta svårt att få arbetstillstånd och många tvingas jobba svart, d v s utan möjlighet att organisera sig fackligt och de blir helt i händerna på sina arbetsköpare. Framför allt är det ungdomar som utnyttjas som billig arbetskraft på t ex restauranger.

De flesta invandrarelever tvingas sluta efter grundskolans nionde klass utan att ha fått en riktig yrkesutbildning. I skolan får de ingen ordentlig undervisning i vare sig svenska eller sitt modersmål, vilket gör att de blir "halvspråkiga" i stället för tvåspråkiga.

Men invandrarna har börjat ställa krav på det nya landet. De vill behålla sitt språk och sin kultur.

Svaret på invandrarnas krav är Invandrarutredningen, som kom med sitt förslag nu i höst. Tidningarna har skrivit att "nu får invandrarna medinflytande". Men invandrarna själva har kritiserat utredningen, för tittar man lite närmare på vad den föreslår så verkar inte 20 miljoner att kunna göra några underverk.

20 miljoner är alltså staten beredd att satsa

på 400.000 invandrare. Det ska räcka till språkundervisning för skolbarn och vuxna, teater, film, stöd till invandrarnas organisationer och kulturföreningar m m, I det här numret publicerar RÖDLUVAN en artikel av Mahmut Baksi som är invandrarlärare och författare från Kurdistan (Turkiet). Han tar upp frågan om språket och språkundervisningen för invandrarna, främst för de unga, de som går i skolan.

1972 gick det 60.000 invandrarelever i grundskolan. Dom flesta tvingas sluta efter 9:an utan yrkesutbildning för att direkt börja försörja sig. Mahmut Baksi och många med honom anser att det beror på språksvårigheter. För i stället för att bli tvåspråkiga (att kunna både sitt eget språk och svenska) blir många bara "halvspråkiga".

Staten anser inte att det är speciellt lönsamt att satsa på invandrarundervisningen. Bristen på kompetenta lärare är också väldigt stor. Och hur invandrarutredningens förslag skall kunna genomföras med så knappa resurser verkar helt omöjligt.

Och inte förrän nu i höst har biblioteken kommit på att invandrarna också vill läsa sina författare på sitt eget språk. Det har köpts in 30.000 böcker till hela landets bibliotek. Det är uppslagsböcker, faktaböcker, skönlitteratur och barnböcker på tre invandrarpråk. Debattböcker och politiska skrifter saknas. Kommunistiska manifestet t ex finns inte ens. Det är ju bra att det äntligen kommit några böcker till biblioteken. Det är en halv bok per ung invandrare.

Riktlinjerna för ett folkbiblioteks normala bokförråd är tre böcker per svensk medborgare!

Det måste ju vara lite snopet för en turk t ex att hitta Yasar Kemal på både svenska och engelska men inte på turkiska.

Rödluvan 7/74

Ett provokativt debattinlägg om de turkiska barnens skolsituation.

I invandrarexpeditionens regi pågår för närvarande en försöksverksamhet som siktar på att ge de turkiska invandrabarnen stödundervisning i deras modersmål. Undervisningen försiggår i ett antal skolor där det finns turkiska barn och ett tiotal lärare är anställda antingen som timlärare eller som extralärare. Det råder emellertid meningsskiljaktigheter beträffande undervisningens huvudsakliga mål, dess inriktning och omfattning m m.

Många invandrarföräldrar tycker att deras barn inte får tillräcklig undervisning i sitt modersmål. Likaså anser många lärare att de timmar som de ägnar åt de turkiska barnens stödundervisning inte är tillräckliga och att de resurser som är tillgängliga inte är av den arten att de kan känna sig nöjda med dem.

Detta missnöje ökar i och med att de anställda lärarna känner sig helt maktlösa, ja t o m besegrade av myndigheternas politik och av de skamliga anställningsförhållanden som de tvingats till.

Den försöksverksamhet som utformats för att underlätta invandrabarnens anpassning till det svenska undervisningssystemet har numera blivit ett försök för sin egen skull, något som många andra institutioner, däribland Invandrarverket och Barnavårdsnämnden, också gör sig

skyldiga till. Det huvudsakliga målet för alla slags försök bland invandrare tycks vara "segregera för att kunna integrera". Detta implicerar självklart det osagda, nämligen a s s i m i l e r a .

TOLKMAFFIAN

Invandrarverket ökar sina anslag från det ena året till det andra och hjälper till att öka "tolkmaffians" inflytande och makt. Alla de olika sorters informationsmaterial som översatts och skickats ut till invandrarna ger inte ett dugg till dem som får dem i brevlådan; detta p g a att det har skapats ett nytt, konstlat, förskräckligt språk som kan kallas "det svensk-turkiska översättningsspråket". Detta nya språk är resultatet av ett mångårigt samarbete mellan Immigrant Service och Invandrarverket å ena sidan och tolkmaffians framstående män å den andra sidan. Det utmärkande för dessa män kan sammanfattas i fyra punkter: för det första härstammar de vanligen från rika storstadfamiljer, för det andra har de vanligtvis högskoleutbildning bakom sig, för det tredje kan de oftast varken sitt eget modersmål eller svenska ordentligt (detta kan bevisas genom t e x ett prov och förklaras med det faktum att t o m en högskoleexamen kan köpas i det underutvecklade Turkiet) och för det fjärde hyser de ett beklagligt hat mot och/eller förakt för dem av sina landsmän som härstammar från landsbygden eller från lägre klasser. Det är svårt att räkna upp allt som dessa män gör och har möjlighet att göra när de får en så ansvarsfull roll som tolkens roll

är. Några typiska exempel kan dock nämnas: De kan göra sig en mindre förmögenhet utan att betala ett öre i skatt genom att t ex ge privata körlektioner och därefter tolka falskt vid prov och uppkörningar. Den blivande föraren kan stå inför två alternativ: "Jag lär dig teorin något så när och du klarar dig med lite hjälp, då får jag 300 kronor" eller "du betalar mig 500 kronor så behöver du inte kunna ett dugg". De kan också bjuda hit olaglig arbetskraft utan arbets- och uppehållstillstånd, hjälpa dem att få arbete på olika ställen och få betalt för sina tjänster. De kan kvitta sina skulder hos sina landsmän genom att hjälpa dem att få ut detta belopp från socialbyrån osv, osv.

LÄRARMAFFIAN

Maffians makt är inte begränsad enbart till ett område; den har sina män spridda över ett stort antal olika institutioner. Bland dem finns även invandrarlärare; det gäller att avslöja dem var de än befinner sig.

Det började för några år sedan då det första försöket med undervisning startade. Maffians storchef kontaktades av invandrarexpeditionens storchef. Den förre var redan då en tillförlitlig samarbetsman, en auktoritet, den senare en ambitiös ämbetsman i början av sin karriär. Rekryteringen av invandrarlärare började. Maffiachefen namngav sina tillförlitliga alumner. Många ansökningar från lämpliga personer avslogs efter det att invandrarexpeditionens chef rådgjort med någon eller några bland alumnerna i syfte att få en uppfattning om de sökandes lämplighet. Samtalen rörde sig van-

ligen om de sökandes politiska övertygelse o dyl. Till slut tillsattes tjänsterna.

FÖRSÖKSKANINERNAS SITUATION

Försökskaniner i detta experiment är turkiska invandrabarn i skolåldern. De är utsatta för olika slags förtryck från både skolans och föräldrarnas sida. Mobbing, övermänskliga krav m m hör till deras dagliga liv. Deras umgänge med jämnåriga svenska barn försvåras bl a genom kulturella olikheter och språksvårigheter.

I hemmet har de inte samma värde som de vuxna familjemedlemmarna. P g a föräldrarnas okunni ghet får de ofta dålig näring, de kläs inte som sina skolkompisar från andra länder och deras föräldrar har ofta ingen tid över för att hjälpa dem med deras problem.

Därtill kommer den svåra uppgiften att vara försökskanin åt Skolstyrelsen. De i många fall okunniga, obehöriga invandrarlärarna får till uppgift att undervisa dem i deras modersmål. Denna undervisning är helt oplanerad. Barn från olika klasser deltar samtidigt i den. Lärarna har varken tids- eller undervisningschema att gå efter. Struntprat är den mest förekommande typen av lektioner. De turkiska läroböckerna är knappa och gammalmodiga. Lärarna är osäkra i sitt framträdande och otrygga p g a sina arbetsförhållanden och anställningsvillkor. De kan med några få undantag inte sitt yrke. De kämpar hårt för att få behålla sina befattningar så länge de kan. De måste därför konkurrera med varandra. Denna konkurrens är outhärdlig för många av

dem som fått sitt lämplighetsintyg direkt från maffiachefen och de känner på sig att deras ställning kan hotas när som helst.

Och slutligen: det sitter barn i skolbänkarna och observerar sina lärare. . .

NÅGRA RÖSTER

Missnöjet med det rådande systemet växer dag för dag bland föräldrarna, bland de fåtaliga yrkesutbildade lärarna och bland deras svenska lärarkollegor. De svenska lärarna ser ingenting positivt i detta tillstånd. En lärare som vi talade med sade: "Till en början trodde vi att det skulle gå bättre om vi fick hjälp av invandrarlärarna. Vi trodde att det skulle ske en förbättring för de invandrarbarn som hade svårt att följa undervisningen i skolorna. . . Många av dem var nykomlingar med knappa språkkunskaper, de hade svårt att hänga med. . . men det blev inte mycket bättre när de följde stödundervisningstimmarerna."

Vad det negativa resultatet skulle bero på hade läraren ingenting att säga om utöver några gissningar som rörde sig om problemet att samarbeta med de utländska lärarna. Han ansåg att invandrarlärarna var mycket passiva vid de lärarmöten som förekom i skolan och att varje form av konstruktivt samarbete med dem var nästan omöjligt.

Några turkiska invandrarlärare som inte tillhör alumnerna instämmer med de svenska lärarna. En av dem säger: "Visst behövs det samarbete mellan svenska och utländska lärare, men lärarmaffians medlemmar varken kan eller vill samarbeta. De vill inte därför att de

då riskerar att bli avslöjade. De kan inte därför att de inte har någon yrkesutbildning. På ett möte i skolan (Rinkeby) i slutet av vårterminen i år behandlades många intressanta frågor rörande undervisningens uppläggning, föräldrarnas bristande intresse för att delta i föräldramöten, invandrabarnens problem m m. Våra alumner var alldeles tysta; de hade inga problem alls. De har vanligen sina speciella metoder för att lösa sina problem: de skickar många normalt utvecklade barn till speciella klasser som om de vore onormala.

VAD BÖR GÖRAS?

Målet med stödundervisningen i invandrabarnens modersmål bör vara att underlätta barnens anpassning till den svenska undervisningen. Invandrabarnen är blivande svenskar. Den svenska skolan kan aldrig lyckas med att lära dem deras eget språk. Modersmålet är intimt förbundet med hemmiljön. Den logiska följden av ökade resurser till undervisning i invandrabarnens modersmål är att öppna turkiska, grekiska, jugoslaviska, spanska, italienska m fl skolor här i landet och det skulle innebära att Sverige övertar dessa länders angelägenheter.

Invandringen av utländska arbetare och därmed också barn till Sverige har länge varit begränsad och kontrollerad. Barn lär sig det svenska språket snabbare och bättre än sina föräldrar som vad beträffar turkarna kommer från de minst utvecklade delarna av ett underutvecklat lands landsbygd. I det här sammanhanget är föräldrarnas utbildning kanske lika

viktig som barnens. Det är mycket svårt för de turkiska arbetarna att anpassa sig till det här samhället; de känner sig inte som invandrare utan som gästarbetare. De vill återvända till sitt land. De vill också att deras barn skall följa med dem, därför är de naturligtvis intresserade av att barnen inte glömmor bort sitt modersmål. Men de ekonomiska förhållandena i deras hemland gör att de stannar här ändå. Hittills har bara ett fåtal återvänt, och mycket talar för att de flesta med eller mot sin vilja kommer att stanna här och måste då anpassa sig till det svenska samhället. Därför bör strategin utformas så att de turkiska barnen får stöd och hjälp att lära sig svenska och hänga med i den svenska skolan. Denna strategi motsäger ingalunda nödvändigheten av modersmålsundervisning men denna bör omedelbart läggas om så att stödundervisningen verkligen blir ett STÖD för barnen.

För detta krävs:

1. Att man övergår till ett system med förberedande klasser som skall underlätta invandrarbarnens inträde i den svenska skolan.

2. Att man ändrar de nuvarande principerna vid rekrytering av invandrarlärare, så att behöriga lärare från respektive länder prioriteras vid tillsättningar av tjänster.

3. Att en speciell linje på Lärarhögskolorna inrättas med uppgift att utbilda de icke behöriga utländska lärarna till invandrarlärare. På denna linje bör undervisning i svenska, pedagogik, undervisningsteknik och samhällskunskap ingå.

4. Att lärarnas anställningstrygghet
garanteras.

Erol Curmak

Mahmut Baksi

Rödluan 7/74

Till Mahmut Baksi

Broder,

här Nybörjaren enligt överenskommelse per telefon.

Den går ut till samtliga föräldrar som har barn som börjar skolan i höst. Det är ungefär 125.000 familjer.

Vill Du på några sidor säga dem vad de behöver veta om invandrabarnen och deras situation. Om vikten av hänsyn och förståelse, om faran av och glädjen av kulturkollisioner. Något som barnen och föräldrarna kan läsa tillsammans.

Hör av Dig om Du behöver veta mer.

Jag vore tacksam om Du kunde ha materialet färdigt i slutet av maj månad.

Med vänliga hälsningar

WEZÄTA idé & tryck

Björn Olson

30, 4. 1974

UTLÄNDSKA BARN I SVERIGE

Kärleken till barnen är den högsta, den renaste, den vackraste kärleken. Jag tror själv att man kan bedöma ett samhälle efter hur det förhåller sig till barnen. Ett samhälle utan kärlek till barnen, ett samhälle som inte tar vara på barnen utan ser ner på dem och förtrycker dem är inget samhälle...

Barn är som blommor... Blommorna växer bäst i sin egen jord, sitt eget klimat och sin egen miljö; då blir de bättre och starkare; då frodas de. Barn är också på det viset. Även de utvecklas bäst och växer sig starkast i sin egen kultur, sitt eget klimat och bland sina egna traditioner. Utan detta blir inget barn helt friskt... Det blir som den slokande blomman i främmande jord.

Av den orsaken är det mycket svårt och dyrt att odla blommor som inte av naturen finns i vårt land. Det kräver arbete och uppmärksamhet. Det kräver kunskap, teknik och expertis. Minsta fel eller försummelse kan ointetgöra allt.

När det gäller utländska arbetares barn i Sverige tror jag att man måste tänka på det sättet. Genom undersökningar måste vi skaffa oss kännedom om deras hemländers förhållanden. Att rycka loss barnen från deras hemland och göra deras traditioner och kultur till något främmande för dem är att handla mot vetenskapens rön.

Vi får inte glömma att de svenskar som idag lever utomlands antingen har egna privata svenska skolor på de platser där det finns många landsmän, eller skickar sina barn till

Sverige då det är dags för dem att börja skolan. Det visar att svenskarna själva är medvetna om dessa problem. Det är naturligtvis helt rätt att de kräver att deras barn ska få växa upp med sitt eget språk. Även i många andra länder är det möjligt att i olika form påträffa sådana förhållanden. Exempelvis i Turkiet låter amerikanska, engelska, franska och tyska familjer utbilda sina barn i privata skolor.

Detta kräver naturligtvis pengar. Det finns inga sådana möjligheter för dem som lever under knappa ekonomiska förhållanden och tvingas slita ihop till sitt dagliga bröd... Men den svenska regeringen har möjligheter att lösa den frågan.

För att rätt kunna förstå de utländska arbetarnas barn måste vi känna till de utländska familjernas situation. Om vi inte gör det kan vi inte finna någon lösning på problemen.

De utländska arbetare som bor i Sverige kommer från underutvecklade länder. Statistiskt sett skulle man kunna säga att det i utvecklingshänseende finns tvåhundra års skillnad mellan Sverige och de länderna. Det som gällde för tvåhundra år sedan i Sverige gäller för dessa länder idag. Då vi jämför Sverige då och nu förstår vi den oerhörda skillnaden.

Om vi tänker på det sättet förvånas vi inte över att utländska arbetare inte anpassar sig till det svenska samhället. I hela sitt liv har de kanske levt i en by med endast femtio hus. De har trott att världen slutar där byn slutar. Så kastas de tvåhundra år framåt i tiden. Men detta sker inte genom en ekonomisk omvandling

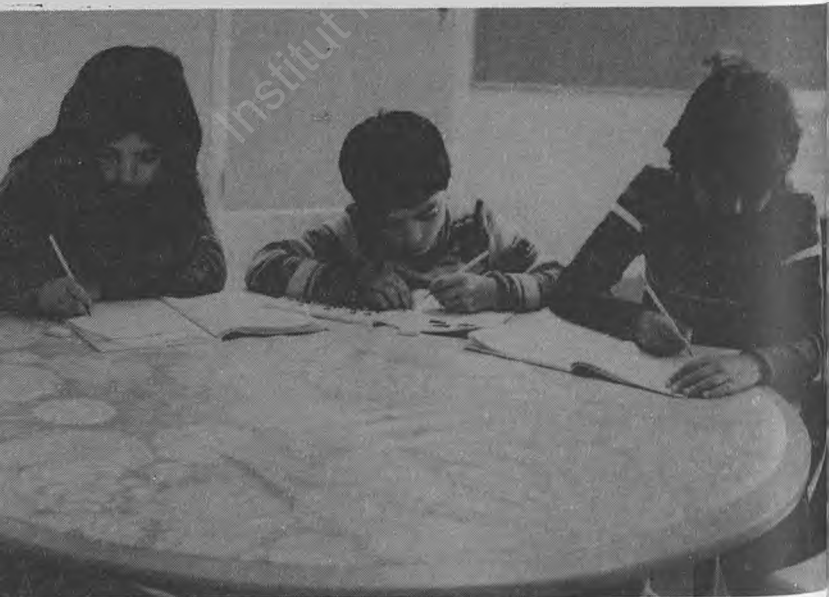
utan med några timmars flygresa. Det är självklart att en sådan omvandling medför svårigheter.

Därför är det inte så underligt att det är besvärligt för utländska familjer att visa tillräckligt intresse för sina barn och uppfostra dem på ett riktigt sätt. Först kämpar de ju för att klara sig själva. Så länge de inte kunnat rädda sig själva kan de inte heller rädda sina barn.

I detta läge har de svenska myndigheterna ett stort ansvar. Genom deras ansträngningar kan de utländska barnens utbildning lösas. Det är felaktigt att helt överlåta dessa barns öde åt familjerna, för det skulle öka de sociala skiljaktigheter som skapas av miljön.

Mahmut Baksi

'Nybörjare 74'

INGA INVANDRARBARN BLIR FRISKA I SVERIGE

Det sägs i en bok som skickades ut till 125.000 hushåll i Sverige när skolorna började i höstas. Nu protesterar Metall mot boken.

- Utländska arbetare som bor i Sverige kommer från underutvecklade länder.

- Det som gällde för 200 år sedan i Sverige, gäller för dessa länder idag.

- Inga invandrarbarn blir helt friska eftersom de inte får utvecklas i sin egen kultur, sitt eget klimat och bland sina egna traditioner.

Dessa våldsamma generaliseringar finns att läsa i en bok som heter "Nybörjare 74" vilken skickades ut till 125.000 hushåll i Sverige när skolorna började.

Det dessa föräldrar får veta om våra invandrare och deras barn, förrädiskt förpackat i en bok skriven av en rad kända experter, är ägnat att skapa förståelse för invandrarna.

- Effekten blir den rakt motsatta, säger man på Metallarbetareförbundet i ett beskt brev till förlaget Wezäta AB i Göteborg som ansvarar för boken.

Metall har också skrivit till annonsörerna i boken och gjort dem uppmärksamma på att de kanske omedvetet medverkar till artikelns spridning.

I brevet till förlaget skriver Metalls vice förbundssekreterare Gunnar Lundberg bl a:

- Vi uttalar en protest mot informationen och beskrivningen av invandraren.

Några citat ur artikeln:

"Barn är som blommor... De utvecklas bäst och växer sig starkast i sin egen kultur, sitt eget klimat och bland sina egna traditioner. Utan detta blir inget barn helt friskt."

"De utländska arbetare som bor i Sverige kommer från underutvecklade länder. Statistiskt sett skulle man kunna säga att det i utvecklingshänseende finns 200 års skillnad mellan Sverige och de länderna. Det som gällde för 200 år sedan i Sverige gäller för dessa länder idag. Då vi jämför Sverige då och nu förstår vi den oerhörda skillnaden."

"Därför är det inte så underligt att det är besvärligt för utländska familjer att visa tillräckligt intresse för sina barn och uppfostra dem på ett riktigt sätt. Först kämpar de ju för att klara sig själva. Så länge de inte kunnat rädda sig själva kan de inte heller rädda sina barn."

Redaktör Björn Olson på Wezäta som är ansvarig för skriften säger till Aftonbladet:

- Den där olycksaliga artikeln är helt enkelt ett olycksfall i arbetet. Vi ville ta upp något som skapade förståelse för skolbarn som är annorlunda, t ex invandrabarn.

- Jag hade läst en artikel i DN av författaren Machmut Baksi och tänkte att där har vi rätt mannen att skriva för oss.

- Baksi är kurd och kommer från bergstrakterna i Iran. Det var det som var poängen, säger Björn Olson. Men han gjorde felet att skära alla över en kam och beskriva invandrarna utifrån sin egen situation.

VAD MENAR NI ?

I boken "Nybörjare 1974, råd inför skolstarten" medverkar jag med artikeln "utländska barn i Sverige". I Aftonbladet den 10. 11 har artikeln starkt kritiserats av Metallförbundets vice förbundssekreterare Gunnar Lundberg. Han säger bl a: "Vi uttalar en protest mot informationen och beskrivningen av invandrarna. Vi är förvånade över att ni kan låta sådana uppfattningar komma till tals."

Nu undrar jag vad det är som verkligen oroar Gunnar Lundberg. Verkligheten? Ja, det är den som gör honom rädd. Han är orolig för att de utländska arbetarna ska bli medvetna om sin situation och kräva sina rättigheter.

Jag vill fråga herr Lundberg vad LO egentligen har gjort för att förmänskliga invandrarernas situation och bidra till att de känner sig hemma i Sverige? Invandrarna i detta land är den sämst gynnade gruppen i arbetslivet och den lägst betalda arbetskraften. Resultaten av den undervisning som bedrivs för invandrarna leder inte till att barnen får någon större frihet och en naturlig inplacering i det svenska samhället. Är herr Lundberg totalt omedveten om de svenska myndigheternas assimileringförsök riktade mot invandrarna?

Kritiken riktar sig inte bara mot mig och min artikel utan också till förlaget Wezäta AB. Metall har skrivit till annonsörerna och gjort dem uppmärksamma på att "de kanske omedvetet medverkar till artikelns spridning."

Hur kan en fackföreningsledare skriva till

annonsörerna som i det här fallet representerar arbetsgivarna, kapitalisterna?

Det visar enligt min mening att herr Lundbergs identitet och personliga ställningstagande. Jag anser att det i praktiken innebär att herr Lundberg samarbetar med arbetsgivarna. Protesterar herr Lundberg mot att jag i min artikel klart tagit ställning mot myndigheternas och arbetsgivarnas politik? I så fall är jag nöjd.

Vidare citatet "Barn är som blommor... De utvecklas bäst och växer sig starkast i sin egen kultur, sitt eget klimat och bland sina egna traditioner. Utan detta blir inget barn helt friskt".

Aftonbladet har citerat min artikel i "Nybörjare '74" men utan att helt redogöra för innebörden av vad jag skrivit.

"När det gäller utländska arbetares barn i Sverige tror jag att man måste tänka på det sätet. Genom undersökningar måste vi skaffa oss kännedom om deras hemländers förhållanden. Att rycka loss barnen från deras hemland och göra deras traditioner och kultur till något främmande för dem är att handla mot vetenskapens rön".

Eftersom jag är medveten om att svenska myndigheter inte tror på vad invandrarna skriver och säger är det meningslöst för mig att säga mer om detta. Men Aftonbladet och de som är intresserade kan vända sig till professor Arne Trankell eller Ragnar Landin på Pedagogiska Institutionen vid Stockholms Universitet.

"De utländska arbetarna som bor i Sverige kommer från underutvecklade länder.. " t ex Grekland, Turkiet, Marocko etc. Jag menar alltså inte länder som Finland eller England, Tyskland, Danmark osv, vilket antytts i AB:s artikel.

Jag har aldrig varit i Iran utan är född i Kurdistan i Turkiet. De sista tio åren har jag varit bosatt i Istanbul och arbetat som journalist och författare. Jag har också lärarutbildning.

Aftonbladet och Metallarbetareförbundet har helt enkelt misstolkat vad jag vill försöka säga.

Mahmut Baksi

(Aftonbladet har vägrat att publicera detta mitt svar.)

NONSENS OM INVANDRARNA INVANDRARRÅDET PROTESTERAR

"Nybörjare 74" heter en bok som strax före skolstarten i höstas skickades ut till 125.000 familjer med barn som nu börjat sin första skoltermin.

I boken medverkar några författare och andra experter på skola och barn. Ett kort kapitel tillägnas de utländska barn som också börjar i den svenska skolan. Syftet är att skapa förståelse för dessa barn, men effekten i det här fallet blir rakt motsatt.

Invandrarfamiljer som tagit del av innehållet i texten har reagerat med både förvåning och protester. Texten är nämligen fylld med grova generaliseringar och oexakta faktauppgifter.

Metalls invandrarråd har i ett brev fört protesterna vidare till bokförlaget och ber om en förklaring.

Här några citat och formuleringar ur kapitlet:

- De utländska invandrarna kommer från underutvecklade länder.

- Det som gällde för 200 år sedan i Sverige gäller för dessa länder idag.

- Barn är som blommor... De utvecklas bäst och växer sig starkast i sin egen kultur, sitt eget klimat och bland sina egna traditioner. Utan detta blir inget barn helt friskt.

- Det är besvärligt för utländska familjer att visa tillräckligt intresse för sina barn och uppfostra dem på ett riktigt sätt.

- Först kämpar de (dvs de invandrade föräldrarna) för att klara sig själva. Så länge

de inte kunnat rädda sig själva kan de heller inte rädda sina barn.

Vi finner det mycket anmärkningsvärt att så här allmänna nonsensomdömen obemärkt kunnat passera de ansvariga för boken.

Invandrarrådet undrar med rätta om den här boken egentligen är avsedd för att skapa klarläggande om invandrarnas situation. Slarviga omdömen och felaktiga faktauppgifter bidrar ju snarare till att skapa nya och djupare fördomar om invandrare.

Så mycket mer beklagansvärt anser vi det vara att ett antal folkrörelseföretag bidragit till att finansiera boken genom annonser och annat. Kan det vara möjligt att dessa företag ställer sig bakom texter av den här typen?

Varken annonsörerna i boken eller utgivaren Wezäta och dess redaktör Björn Olson kan ha som syfte att bidra till djupare och flera fördomar om invandrarnas situation.

Metall och invandrarrådet ser gärna att redaktören kommer med en förklaring till den här texten snarast möjligt. Förhoppningsvis rör det sig om ett misstag, som rättas till på ett eller annat sätt. Kommer boken ut även nästa år hoppas vi på en bättre och mer informativ text om "de utländska barnen"!

Metallarbetaren 1-2/75

Till Metallarbetaren

Representanter för Sveriges invandrare har reagerat mot en artikel i Nybörjare 74 med rubriken "Utländska barn". Och det med all rätt. Artikeln är olyckligt formulerad och det borde jag ha sett.

Men avsikten med den var god. Vi har fått många brev från läsare som bett oss ta upp mobbingproblemet. Och det vanligaste skälet till mobbing har varit just främlingskapet. Jag ville med artikeln försöka öka förståelsen för våra invandrarens situation och bad därför Machmut Baksi, som är kurd, att skriva något om hur just han upplevde sin situation. Han skrev - och det kan jag försäkra - hans avsikt kan aldrig ha varit att diskriminera någon.

Så glömde han det enda ordet "några" eller "somliga" eller kanske det ändå skulle ha varit "en del" som hade mildrat den generalisering som man kan utläsa ur avsnittet "Barnet och familjen".

Den stackars Machmut Baksi är säkert lika ledsen som jag över det inträffade. Men som han själv säger: "Det är ju min egen situation jag skildrar. Jag räknar inte norrmän, finnar eller tyskar som invandrare - de tillhör ju samma kulturkrets som ni svenskar - det är ju vi övriga som är de verkliga invandrarna."

Jag vill bara ge den här förklaringen - jag har ingen annan. Avsikten var god - och missförståndet tyvärr stort. Det skall inte upprepas.

Med vänliga hälsningar
WEZÄTA idé & tryck

Björn Olson

12. 11. 1974

Till Birger Norman
Tidningen Metallarbetaren

I måndags kom det en bekymrad invandrare till oss på IMFO-gruppen. Han hette Mahmut Baksi och menade att vi som forskat kring de invandrades situation i Sverige måste hjälpa honom. Han har i en bok som heter "Nybörjare 74" och som distribuerats till en massa hushåll skrivit en artikel om de invandrade barnen, deras skolgång och rätt till undervisning i det egna språket.

Aftonbladet och Metallarbetareförbundet hade reagerat på hans artikel och menat att den var skadlig och diskriminerande. Men varken jag eller någon jag talat med och som läst den kan förstå hur man så kan misstolka Baksis artikel och dess budskap. Då måste man läst den som Fan läser bibeln.

Han tar upp det för psykologer och skolfolk kända förhållandet att de invandrades barn ofta far illa i den svenska skolan, genom att deras värderingar och deras bakgrund inte tas på allvar och att de inte får hjälp att utveckla sitt eget hemspråk. Han påtalar ju (i likhet med exempelvis SÖ och Invandrarrutredningen) att Sverige och svenskarna måste försöka förstå och acceptera de invandrade, på deras villkor, och visa r e s p e k t för dem och deras kultur. Hur kan man tycka att detta är diskriminerande ???

Jag tycker att artikeln är bra och tror att den kan ha den - tankeväckande - verkan

som avses. Att den kan hjälpa oss att förstå litet bättre.

Jag tycker att det är angeläget att försöka på något sätt klara upp det här missförståndet - som i sig illustrerar hur svår och känslig de invandrades situation kan vara. Jag hoppas att Du kan göra något i saken, exempelvis genom att skriva något i Metallarbetaren.

För IMFO-gruppen

Ragnar Landén

15. 11. 74

(Aftonbladet och Metallarbetaren har vägrat att publicera detta.)

140 000 invandrabarn

Det finns 140 000 barn av utländsk nationalitet i Sverige. Bara en bråkdel av dem får undervisning i sitt eget språk i skolan. Två timmar frivillig undervisning i veckan. Det räcker inte för att de skall kunna hålla kvar sitt modersmål.

När svenskar åker utomlands som u-landsexperter eller försäljningsdirektörer på något av de svenska multinationella bolagen, sätter de helst sina barn i svenska skolor. Svenska staten bidrar också med anslag till 33 svenska skolor utomlands. Man har insett betydelsen av att barnen får lära sig sitt modersmål och följa det svenska utbildningssystemet tills grundutbildningen är klar.

Utländska barn till invandrade arbetare i Sverige har däremot inte samma rättigheter till sitt språk. De har av arbetslösa, fattiga föräldrar

tvångats hit utan egen förskyllan. De går i svenska skolor och både deras föräldrar, lärare och de själva vill att de så snart som möjligt lär sig svenska och anpassar sig till det svenska skolsystemet.

På vägen till anpassning tappar de sitt språk.

Idag finns 140 000 barn av utländsk nationalitet i landet. Bara en bråkdel av dessa får

undervisning i sitt eget språk i skolan. Två timmar frivillig undervisning per vecka enligt skolöverstyrelsens föreskrifter. Det räcker inte för att hålla kvar ett modersmål i främmande land.

Nu växlar möjligheterna att få hemspråksundervisning från kommun till kommun. Det är skolstyrelsen som själv beslutar om undervisning skall ordnas. Invandrarutredningen föreslår därför att hemspråksundervisning skall bli obligatorium för kommunerna, men att det fortfarande är frivilligt för barnen. Invandrarutredningen har också föreslagit utökad

hemspråksundervisning och utbildningsdepartementet har tillsatt en invandrargrupp, som ska ta reda på behovet. I vecka tolv genomfördes en undersökning i alla klasser med invandrabarn i landet om behovet.

Vissa kommuner har ordnat lördagsskolor för invandrabarn. I Stockholm finns tre skolor, som organiserats genom skoldirektionens fritidsverksamhet. Mot den grekiska lördagsskolan riktades det tidigare kritik p g a dess juntavänlighet.

Vpk stödjer både utökad hemspråksundervisning på förskole- och grundskolenivå, säger Eivor Marklund:

– Men det är inte bara en fråga om kvantitet utan också om kvalitet. Invandrarlärares situation är inte bra. De har inte samma sociala trygghet

som de andra lärarna. Deras utbildning är inte heller alltid den fätta. Och det säger sig självt att deras situation avspeglas i undervisningen. Det blir ingen kvalitet på den förrän lärarnas situation förbättras.

Invandrar barnen

— Längtar du tillbaka till din by Ali? Längtar, vad betyder det frågar Ali. Ali fyllde nyligen 14 år och går i sjätte klass i Visätraskolan i Huddinge. För nästan två år sedan kom han med sina föräldrar och tio syskon från en liten by i Turkiet till Västra Flemingsberg, en av Huddinges modernaste förorter, som ligger på en avskalad bergsknalle strax intill Huddinge sjukhus. Pappa arbetar nu på en fabrik och barnen går i skolan.

I Turkiet lärde sig Ali turkiska i skolan. I Sverige läser han svenska, engelska och turkiska. Hemma talar de

turkiska och mamma kan bara turkiska. Laila hans syster är nio år och går i andra klass. Hon talar bra svenska men har glömt turkiskan och kan inte längre berätta för sin mamma vad hon gör i skolan.

Både Ali och Laila, deras syskon, kusiner och några andra turkiska barn kommer till fritidshemmet i Västra Flemingsberg efter skolan. Där pågår försöksverksamhet med hemspråksträning för invandrarbarn.

Mahmut Baksi, kurd från kurdiska delen av Turkiet, arbetar där sedan i februari som hemspråkstränare för de turkiska barnen på lekskolan och fritidshemmet.

Han ska prata turkiska med barnen och fungera som tolk mellan föräldrar, barn och personal. Invandrarbarn kan få förtur till förskola och fritids-

hem av sociala och språkliga skäl.

Skolmyndigheter och forskare har upptäckt att invandrarbarn förlorar sitt modersmål i de svenska skolorna, att de inte längre kan tala med sina föräldrar. De lär sig inte heller ordentlig svenska, blir halv-språkiga, får skolsvårigheter och hamnar i samma låglöneyrken som sina föräldrar därför att de inte klarar av högre teoretisk undervisning.

Mahmut Baksi skrev några artiklar om de turkiska invandrarbarnens problem i dags- och fackpress förra året. De finns nu i bokform tillsammans med den debatt som då följde. »Små slavar» heter den (Författares Bokmaskin). Artiklarna skrev han sedan han arbetat en tid som invandrarlärare. Han blev upprörd när han upptäckte hur

dålig invandrarbarnens undervisningssituation är. Barnen förlorar sitt modersmål i svenska skolan därför att undervisningen är undermålig. De får dåliga kunskaper och blir nästa generations låglöneproletariat. De övertar föräldrarnas jobb som diskare och städare.

– Det är en medveten assimileringspolitik, menar Baksi. I denna politik kläms barn ihjäl.

»Det går att mörda både med pistol och lans. Om landets ledare medvetet vill assimilera de minoriteter som lever i Sverige och avskilja dem från deras språk och kultur innebär det att de är ansvariga för kulturellt mord.» (Små slavar, sid 10)

Försöksverksamheten på förskolor och fritidshem syftar till att ge barnen bättre möjligheter att hålla kvar sitt modersmål. Hur fungerar det?

– Barn lär sig sitt modersmål mellan två och sju år. Lämnas de hela dagen på daghem och bara träffar föräldrarna på kvällen lär de sig varken svenska eller modersmål ordentligt. Med hemspråklärare några timmar i veckan blir de halv-språkiga redan innan de kommer till skolan, säger Mahmut Baksi.

– Utan förbättrad skolundervisning i modersmålet kan hemspråksundervisning före skolåldern inte hjälpa barnen att få ett eget språk, menar Baksi. Han är starkt kritisk till det nuvarande undervisningssystemet för invandrarbarn och menar att invandrarbarnen på lågstadiet måste undervisas i sitt eget språk av utbildade lärare för att kunna behålla det. På lågstadiet kan de få svenska som främmande språk fyra timmar i veckan och först på mellanstadiet övergå till undervisning på svenska med modersmålet som främmande språk.

Föräldrarna kommer till Baksi och ber honom tolka för sina egna barn, berättar Gunilla Westin, som är föreståndarinna på lekskolan Igelkotten. Hon arbetar också på Familjeservice-

centralen, ett av socialstyrelsens försöksprojekt i Västra Flemingsberg. Hon tycker att hemspråksträning är positivt, men skulle inte klara sig utan tolk.

– De flesta invandrarföräldrar vill att barnen ska lära sig svenska så fort som möjligt.

Plötsligt upptäcker de för sent att de inte längre förstår sina egna barn, säger Gunilla Westin.

– Vi vet att barnen snabbt förlorar sitt modersmål när de kommer till grundskolan. Vi kanske räddar våra barn i år, men vad händer nästa år när de börjar skolan, frågar Baksi.

– Ju mer barnen kommer in i det svenska samhället och skolan, desto snabbare förlorar de sitt modersmål, säger Britta Sundberg, som är föreståndarinna på fritidshemmet där 10 av 22 barn är invandrabarn. De är där av sociala skäl och för att lära sig bättre svenska. Genom hemspråkstränaren finns kontakten med modersmålet kvar.

Men kontakten med det svenska samhället är inte bara en språkfråga. Det är vanor och normer: vad man kan äta, när man tar börja röka, om flickor kan bada och ha gymnastik med pojkar etc. Hemspråkstränarna fungerar också som kontaktmän mellan det svenska samhället och hemmen.

KUNSKAP OM KULTUR

– Det viktigaste kravet man måste ställa på dem som arbetar med invandrabarn och vuxna invandrare är att de vet något om de kulturer invandrarna kommer från. Det kan bli enorma missförstånd mellan skolan, socialbyrån, fritidshemmen och familjerna annars, säger Anna Barsotti, som arbetar som familjedaghemssistent i Flemingsberg. Hon har framför allt studerat de italienska barnens situation.

– Språket löser inte heller alla problem, menar hon. Men det är en viktig del av kulturen. Vad man bör eftersträva är att ge barnen en trygghet i två identiteter. De finska barnen kommer oftast till daghem och dagmammor tidigare än andra invandrargruppers barn, därför att de flesta finska kvinnor arbetar utanför hemmet. Problemet med de finska barnen kommer därför tidigare än i de andra grupperna, när föräldrarna plötsligt upptäcker att barnen inte längre förstår dem.

I andra invandrargrupper kommer konflikterna när de börjar skolan. Och för de flesta invandrabarn blir det en slags identitetskris i tonåren, då de måste välja mellan det svenska och hemmet.

SATSA PÅ FÖRÄLDRARNA

– Man har satsat för lite på föräldrarna, säger Karin Lindgren, som är familjeassistent på Familjeservicecentralen – en ny form av barnavårdscentral, där en familjeassistent ingår förutom läkare, sjuksköterska, förskollärare och fritidsassistent.

– Det räcker inte bara att gå ut med broschyrer och tala om hur viktigt det är med språket. Man måste prata med föräldrarna också, säger hon.

– Föräldrarna får veta att de bör lära sig svenska så fort som möjligt för att klara sig bättre i vårt samhälle. De tror därför

ofta att detta är riktigt även för barnen, och känner en press på sig att försöka tala svenska hemma.

Därför måste både föräldrar och personal på förskolorna i tid få veta hur viktigt det är att föräldrarna talar sitt eget språk med de små barnen redan från början.

Men förskolan är ingen patentrösning på invandrarproblemet, menar Karin Lindgren.

Man ska inte tro att man bara kan slussa in barnen i förskolan och så är alla problem lösta.

I dag växlar invandrarbarnens möjligheter till hemspråksundervisning från kommun till kommun. Därför är det kanske litet bättre att just nu vara turkiskt barn i Huddinge än i Botkyrka.

Av Elin Clason

NY DAG maj 1975

SABRO — Foto Apdi Yazgan

SABRO FÅR INTE BÖRJA SKOLAN

- Vad heter den här byn, pappa?
- Södertälje.
- Vem är aga här?
- Det finns ingen aga här.
- Var ligger vår gamla by nu,

- pappa?
- Det är mycket långt borta.
- Vem tog den så långt bort?
- Livet.
- Vad har hänt med våra åsnor, pappa?
- De är kvar i byn, min son.
- Kan vi inte ta hit dem också till vår nya by?
- Nej, det går inte min son. Det är för långt.
- Men vi kan ta dem i flygplanet, pappa.
- Det är förbjudet, Sabro.
- Varför finns det inte höns, får och getter här, pappa?
- Jo det finns det.
- Var då?
- På Domus.
- Varför är barnen här stumma, pappa?
- De talar ett annat språk, Sabro.
- Finns det andra språk än kurdiska också, pappa?
- Ja det finns många språk, min son.
- Finns det ingen skola i vår nya by, pappa?
- Jo det finns många skolor.
- Varför går jag inte i skolan då?
- Vi har inget uppehållstillstånd. Vi måste vänta, Sabro.
- Hur länge måste vi vänta.
- Jag vet inte min son. Kanske hela livet.

JAG UPPLEVDE den här dialogen förra veckan hos en asyrisk familj i Södertälje.

FAMILJENS äldste son, Sabro, ställde under hela vårt besök de här frågorna på kurdiska till sin pappa. Sabro kunde inte förstå den kulturkollisionen han var utsatt för. Varför hade Sabros by förändrats så? Varför hade människor som omgav Sabro plötsligt blivit blonda? Vad hände med hans åsnor, höns och getter? Varför förstod ingen längre hans kurdiska i den nya byn? Varför fick han inte gå i skolan när hela byn bestod av skolor? I Sabros gamla by var bara skolan av be-

tong och alla andra hus av tor- ögonhålör. Sabro blir ännu mer
kad lera. I den nya byn Södertäl- deprimerad.
je var alla hus av betong och Sa- **MAN TALAR OM** barnens rätt-
bro trodde därför att alla hus var tigheter i Sverige. Trots detta
skolor.

SABRO fyllde nio i år. När Sabro var i Turkiet gick han i andra klass. Hans mamma skickade då honom varje morgon till skolan med en lök och en bit torrt bröd. Men nu gjorde hon det inte längre. Därför gick inte Sabro till skolan. Den var förbjuden för honom i den nya byn.

Ja, det svenska systemet har förbjudit Sabro att gå i skolan. Först måste Sabros pappa ha uppehållstillstånd. Hans pappas öde har redan satt djupa spår i Sabros liv.

OCH SABRO GRATER varje morgon därför att han inte får gå i skolan. När Sabro gräter slår hans föräldrar honom. Och när Sabro får stryk sjunker hans ögon ännu djupare in i hans

ögonhålör. Sabro blir ännu mer deprimerad.
MAN TALAR OM barnens rättigheter i Sverige. Trots detta blir Sabro misshandlad och får inte gå i skolan. Man säger till och med att det finns en organisation i Sverige som heter Rädda Barnen, ett departement som kallas utbildningsdepartementet och många andra organ som tar vara på de svenska barnens rättigheter.

DET RÄCKER hörnini. Vad ni gör mot Sabro och hans bröder och systrar nu är ett brott mot mänskligheten. Men ni ska inte glömma en sak. När alla dessa hundratals Sabros blir lite äldre och medvetna om varför de nu måste frysa i för tunna kläder i tio graders kyla kommer de att resa sig och göra upp räkningen med sina nya svenska ägor.

Mahmut Baksi

Aftonbladet februari 1976

'Dom sa att det snöar pengar på gatorna i Sverige'

□ □ Under mitt samtal med Günnur Curmak kommer en turkisk arbetare in. Han har mängder av papper och blanketter i handen och är mycket irriterad och arg.

— Vilket helvete. Papper, papper och papper. Man fyller i blanketter varje dag. Jag tror det är svårare att fylla i blanketter än att diska smutsiga tallrikar på en restaurang!

□ Fevzi Yalcin kom till Sverige för tio år sedan. Sverige tog Fevzis ungdom och bästa år. Det enda han fick var städning och disk, och ett liv utan möjligheter att förstå det svenska samhället. Fevzis liv är diskarbete på en restaurang och ett hem i kaos.

— Jag är inte ledsen för min egen skull längre, säger Fevzi. Jag vet att jag är slut. Jag har inga möjligheter att leva om mitt liv. För tio år sedan sa en kamrat till mig i Turkiet att det snöar pengar på gatorna i Sverige. Åk dit och plocka dem bara och rädda ditt liv, sa han till mig. Och jag for och kom hit. Men vet du vad? Min kamrat ska vara mycket glad över att han inte lever längre för annars skulle jag döda honom på fläcken för det rådet. Om han hade sagt att man istället för pengar får en massa papper och blanketter hade han däremot haft rätt.

— Och hur mår dina barn?

— Det är inte mina barn längre. Inte svenskarnas barn heller. De har ingen identitet. Men en av dem här jag räddat. Jag skickade honom till Turkiet för två månader sedan för

att vår familj inte ska dö ut helt.

— Jag förstår inte?

— Jo, säger han. Ett av mina barn går i tredje klass och ett annat i femte. De är fortfarande analfabeter. De talar varken turkiska eller svenska.

— Varför?

— Naturligtvis finns det många orsaker, men den viktigaste anser jag vara lärarfrågan. Deras turkiska lärare har ingen lärarutbildning. Hon kommer dessutom från överklassen och talar inte samma turkiska som vi. Varken jag eller mina barn förstår henne. Det betyder att mina barn först måste lära sig överklass-turkiska, sedan folklig turkiska och så svenska och engelska. Resultatet är att de inte kan något språk alls.

Fevzi är mycket arg på de svenska tidningarnas beskrivningar av turkiska invandrare.

— Det angår väl inte svenskarna hur våra kvinnor klär sig. Att de har kjol över långbyxor och schal på huvudet. Det är vår kultur. Våra kvinnor går inte heller på bio eller diskotek, men det är våra kvinnors ensak.

— Vem har sagt att det svenska samhället och den svenska kulturen är så mycket bättre än vår för resten? Skulle de

se på den med våra ögon skulle de begå självmord. Är fulla tonåringar som skriker och dricker på nätterna så att man inte kan sova bättre än våra traditioner? Ändå respekterar vi deras kultur trots att de inte respekterar vår.

— Men jag frågar mig. När kom egentligen de svenska tidningarna till Fevzi och frågade honom hur mycket han tjänar när han jobbar som diskare, vilka problem han har, hur det går för hans barn och om han får pension för allt jobb han gör för det svenska samhället? Min enda glädje är barnet jag skickat till Turkiet.

Ja, tyvärr är det fortfarande så att situationen för invandrabarnen i Sverige är så dålig att många föräldrar föredrar att leva skilda från sina barn för att barnen ska kunna behålla sitt modersmål.

□ MORGONDAGENS RESERVARMÉ

I ett land som Sverige där det numera krävs betyg och utbildning för nästan alla slags arbeten duger vem som helst som invandrarlärare för de utländska barnen. Invandrare utan lärarutbildning eller utan någon utbildning alls medan de som har lärarutbildning måste diska.

Löser man inte problemet med invandrarnas barn kommer de med all säkerhet att bli morgondagens okvalificerade arbetskraft. På grund av de turkiska familjernas stora barnkullar ökar antalet turkar i landet. Därmed minskar behovet av nya utbildade invandrare och man stoppar invandringen. Behovet tillgodoses av invandrarnas uppväxande barn.

Mahmut Baksi

Gnistan 19. 3. 1976

Ska vi vara tacksamma

□□ *Ska invandrarna i Sverige vara undergivet tacksamma för att de får undervisning i svenska? Eller ska de ställa krav på att bra undervisning av utbildade lärare ska vara en rättighet för dem? Mahmut Baksi, själv från Turkiet, diskuterade frågan med ett par finska invandrarlärare.*

□ Riita Jauhola är invandrarkonsulent i Haninge kommun. Hennes uppgift är att anställa invandrarlärare för ett tiotal olika nationaliteters barn, som går i grundskolan. Därför är hennes arbete mycket viktigt och ansvarsfullt.

Många invandrarlärare tycker att Riita Jauhola gör ett ganska bra jobb. Hon måste hela tiden kämpa mot konservativa svenska lärare och rektorer som vill stoppa invandrarbarnens utveckling.

— Många svenska lärare och ibland också rektorer i vårt område försöker sabotera invandrarlärarnas verksamhet när det gäller invandrarbarnens skolgång. De vill inte att invandrarlärarna ska arbeta med den verklighet barnen lever i, både med det land de kommer ifrån och det land de lever i.

— Dessa svårigheter hindrar barnen i deras utveckling och skadar också invandrarlärarnas möjligheter att göra ett bra jobb.

Riita vill inte förklara orsaken till detta, Riita är själv invandrare och kommer från Finland. Invandrarare känner sig ofta osäkra i Sverige.

KOMMIT FÖR ATT ARBETA — INTE LÄSA

Men jag har inte bara pratat med Riita om den här saken utan också med många andra invandrarlärare. Därför vet jag att det till och med finns lärare och rektorer som anser att invandrarbarnen inte alls behöver gå i skolan. "Eftersom de ju ändå kommit till Sverige för att arbeta och inte för att läsa."

För att visa hur en invandrarlärare kan känna sig ska jag citera ett brev som en polsk invandrarlärare har skrivit till Riita Jauhola.

Hon känner sig ibland som En jobbig gäst, som vill ha en lokal där han eller hon kan sitta med sina elever. Som vill ha hjälp och rådgivning. Som vill komma in i andra lärares gäng och som vill känna sig hemma i sin skola och uppleva någon sorts arbetsgemenskap med sina etablerade kolleger.

Hemspråklärare är ofta mycket osäkra i sin nya roll och känner sig som en proletär på en borgarfest. Jag vet inte vilken status jag har i den etablerade gruppen. Jag vet ingenting om min anställningstrygghet. Det finns nästan aldrig

ett klassrum som är ledigt. Ibland är det vaktmästaren som hjälper till att hitta ett, ibland är det skolsköterskan eller en städerska.

Vi springer omkring med eleverna, tiden går. De tittar frågande på mig. Vem är du? Min svenska fröken har aldrig några sådana bekymmer, tycks de tänka. De säger det aldrig öppet, men de ser hur det är och jag känner det också senare under lektionerna. Ibland frågar klassföreståndaren: Vad gör ni där på lektionerna egentligen? Snackar ni bara? Snacka kan de göra hemma med sin mamma också.

Nej jag tänker inte dra fram fler exempel. Det är inte bara frågan om kunskaper i sitt gamla språk, som vi invandrarlärare ska arbeta med. Det är också fråga om att våra elever ska kunna ha en möjlighet att inte bara mjukt och förutsättningslöst anpassa sig till den svenska kulturen utan också kunna behålla sin gamla kultur för att någon gång i framtiden kunna inspirera, konfrontera, sätta igång diskussioner och på så sätt berika den verklighet som de kommer att leva i.

Eftersom invandrarlärare inte har någon trygghet i arbetet och deras arbetsmöjligheter är beroende av personliga kontakter med rektorn, har de svårt att försvara sig och sina elever mot orättvisorna, svenska lärare och rektorer.

LÄRARFRÅGAN ÄR VIKTIGAST

Naturligtvis finns det en mängd frågor och problem som man skulle kunna diskutera när det gäller denna sak. Men lärarfrågan är viktigast. Det gäller inte bara lärarens anställningsförhållande

utan också deras kompetens och utbildning. Så här säger Riita:

— För att bli invandrarlärare krävs det bara att man kan svenska och sitt eget språk. Några andra papper frågar man inte efter när man anställer lärare för invandrarbarnen.

— Jaså? Jag känner flera turkiska arbetare som varken kan läsa eller skriva men som talar både bra svenska och turkiska. Då kan också de bli lärare för invandrarbarnen, eller hur?

— Ja i princip, men det är inte mitt fel. Jag bestämmer inte det. Vi går efter skolöverstyrelsens regler och enligt deras bestämmelser räcker det med att kunna tala svenska och sitt eget språk.

— Jag tycker att det är bevis för att skolöverstyrelsen inte bryr sig om invandrarbarnen, säger jag till Riita.

— Nej, säger Riita. De försö-

ker nog göra sitt bästa för de här barnen, men de saknar kunskaper. De är okunniga helt enkelt.

— Jaså, menar du det. Det svenska kapitalet och skolmyndigheterna skulle alltså vara okunniga och omedvetna när det gäller frågor som rör invandrarbarn? Men de verkar då inte vara okunniga och omedvetna när det gäller att organisera undervisningen i företagsekonomi på universitetet för svenska ungdomar eller att öppna grundskolor utomlands för svenska grundskolebarn. Och är mycket skickliga i att avlyssna telefoner, kontrollera människors privatliv och suga ut billig arbetskraft utomlands.

SKOLAN MINDRE VÄRD ÄN GLAS OCH KOPPAR

I arbetsförmedlingens platsannonser kan ofta läsa under Lediga platser: "Vi söker diskare. Kvalifikation: Vana vid restaurangarbete önskvärd."

Det betyder att invandrabarnens liv och skolgång är mindre värd än koppar och glas på en restaurang. Arbetsgivarna vet att den som inte tidigare diskat i restaurangkök ofta krossar en del porslin. Att invandrabarn blir förstörda av okvalificerade och utbildade invandrarlärare är tydligen inte lika viktigt i det kapitalistiska Sverige.

Det finns en psykologisk sida av problemet också. Barnen drabbas av psykiska kriser på grund av de kulturella och sociala kollisioner de möter i sitt nya hemland. Utbildade lärare som inte förstår barnens sociala och politiska situation, kan förstöra barnen. Dessa brister kan leda till mycket stora problem för barnen, och gör att de misslyckas.

EN FINSK KLASS I EN SVENSK SKOLA

Sedan åkte jag och Riita till en skola som har en finskspråkig klass. Det är den enda finska klassen som finns i Jordbro. Där ska de finska barnen undervisas på finska under hela lågstadiets tre klasser. Lärarinnan hade finsk lärarutbildning.

— Tycker du det är bra? frågade jag Riita.

— Ja det är underbart. Vi är mycket tacksamma för att skolstyrelsen i Haninge kommun har gjort detta. Det betyder att våra barn inte kommer att bli halvspråkiga utan tvåspråkiga. Riita och den finska klassföre-

ståndaren Irja Laulumaa var mycket tacksamma mot den svenska staten för detta. Tyvärr tycktes de ha glömt verkligheten i sitt eget land.

Det finns nämligen 450 svenska skolor i Finland. Inte klasser, utan skolor! Det finns också många andra högre svenskspråkiga undervisningsanstalter. Och 17 svenskspråkiga tidningar. Men jag har aldrig hört någon svensk tacka den finska regeringen för det!

När jag pratade med Riita om den här saken, svarade hon så här:

— Men Baks!, det är ju en historisk företeelse.

Historisk! Historia! Vilken smutsig historia! Är det historien som inrättat svenska skolor i Finland, Afrika, Asien och Latinamerika, eller franska och tyska skolor i Sverige?

Mahmut Baks!

Gnistan, Maj 1976

Ingen undervisning på finska i skolan

Det blir ingen försöksverksamhet med undervisning på finska i Stockholm. Det beskedet fick skolkonsulten Terttu Boman, när hon på tisdagen uppvaktade utbildningsminister Bertil Zachrisson.

I höstas bad Stockholms skoldirektion regeringen om tillstånd att starta en försöksverksamhet med undervisning på finska i vanliga skolämnen. På det sättet ville man göra det möjligt för finskspråkiga invandrare att gå i skolan, även om de inte klarar svenskan.

Det förslaget sade Bertil Zachrisson nej till på tisdagen.

kunde väl åtminstone låtit oss försöka, tycker Terttu Boman.

Till grund för Stockholms skoldirektions förslag ligger en undersökning, som Terttu Boman har genomfört bland de finskspråkiga invandrarna i stan.

— Visst klarar de skolarbetet, men bara såpass att de får ett och tvåor i betyget. Mer orkar de inte, eftersom de måste dubbelar-

— Det kan inte bli någon försöksverksamhet i Stockholm innan vi vet om andra invandrargrupper kommer att resa motsvarande krav. Dessutom måste intresset i resten av landet undersökas först.

Zachrisson ansåg att man måste sätta invandrarbarnens utbildningsbehov framför de vuxnas.

— Zachrissons svar kom som en total överraskning för mig. De

beta hela tiden: dels översätta allt material, dels det vanliga pluggandet.

Två andra grupper som är mycket intresserade av att få undervisning på finska är de kvinnor som hittills har gått hemma, men som nu vill ut i arbetslivet och de arbetare som har jobbat i Sverige i flera år och nu gärna skulle vilja vidareutbilda sig i yrket.

Dagens Nyheter
juni 1976

En kultur suddas ut

DEBATT

Sverige har i dag en finsktalande minoritet på 250 000 personer. Den svenska statens inställning till det finska språket har alltid varit nedlåtande. När Finland var en del av det svenska riket, var det av politiska skäl nödvändigt att predika herrarnas lag och ordning också på den finska allmogens språk. Detta skedde från predikstolarna och i folkundervisningen. I övrigt sköttes styrandet av staten helt på svenska.

Men så dyker tankarna på »ett land — ett språk» upp. Statliga svenska skolor inrättas i de finsktalande delarna av Norrbotten. En försvenskingsprocess inleds och år 1920 är skolornas försvenkning helt genomförd.

Ett annat mera löjligt exempel på försvenskningens ivern är när SJ

namnger nya järnvägsstationer i Norrbotten. De flesta får svenska namn. Man räknade också med att järnvägen skulle påskynda försvenskningen av finnbygden.

De svenska myndigheternas inställning till finska språket kan synas välvilligare i dag, men i grunden har ingen förändring skett. Undervisningsspråket är fortfarande svenska i hela Tornedalen och i alla landets övriga allmänna skolor. Låt oss leka med tanken att den finska språklagen gällde i Sverige. Den lag som säger att alla kommuner i Finland, som har en minoritet som överstiger 10 procent eller som består av minst 5 000 personer, betraktas som tvåspråkiga. Kiruna skulle då vara en officiellt tvåspråkig kommun med förhållandet ungefär 50-50 mellan svenskar och finnar.

De finska eleverna skulle ha rätt till egna skolor med finska som undervisningsspråk, myndigheterna skulle vara tvungna att betjäna allmänheten på båda språken, alla officiella handlingar skulle finnas tillgängliga på finska och svenska, alla väg- och gatuskyltar skulle ha svenska och finska namn, osv. Förhållandet skulle vara likartat i hela Tornedalen och i flera kommuner i Syd- och Mellansverige.

Men den svenska staten erkänner inte de inhemska minoriteternas rätt till sitt språk och sin kultur. I stället splittrar man upp minoriteterna på olika sätt. Samerna består tydligen bara av rennäringssidkare, alltså en yrkesgrupp snarare än en folkgrupp. För vem har väl hört talas om samiska småbrukare, eller gruvarbetare t ex?

Finnarna kan väl sägas splittras upp i tre grupper: Tornedalningarna, vars språk man försökt ta död på i snart hundra år; finska invandrare som förvärvat svenskt medborgarskap, (här hoppas man väl att åtminstone barnen har glömt finskan) och slutligen de finnar i Sverige som har finskt medborgarskap.

Sverige är ju egentligen inte ett främmande land för de finnar som kommer hit. I Norrbotten talas finska sedan hedenhös på ett område stort som Danmark och stora delar av Mellansverige var så sent som på 1820-talet så finska att det föranledde skalden Franzén att motionera i riksdagen om inrättandet av ett finskt län av delar av bl a Dalarna och Värmland.

Jag tror det är viktigt att inte minst arbetarrörelsen, och då särskilt den kommunistiska, aktiverar sig för den sverigefinska och samiska befolkningens rätt. När ex vis de finska skyltarna i Kiirunavaaragruvan tas bort av den »pursvenska» ledningen, är det bara ett exempel på det språkliga förtryck som utövas mot sverigefinnarna. Det är en myt att Sverige skulle vara ett enspråkigt svenskt land. Men myndigheterna ser nog gärna att myten hålls vid liv. Eller hur ska man tolka den uppenbarliga oviljan att ta reda på hur många finsktalande det finns i Sverige?

Det är opportunt att tala om minoriteternas rätt i allmänna svävande ordalag. Men om man

menar allvar med sitt tal, bör man sluta mumla och tala ur skägget. Det är inget naturligt sakernas tillstånd att ex vi Kiruna är en enspråkigt svensk kommun. Det borde vara en självklarhet att kräva att finskan i alla de kommuner som har en tillräckligt stor finsk befolkning, blir officiellt språk vid sidan av svenskan.

Är det någon rim och reson i att Finland med en svensk minoritet på 303 000 invånare är tvåspråkigt medan Sverige med en nästan lika stor finsk minoritet är officiellt enspråkigt svenskt?!

Jag anser det inte! Vad anser sverigefinnarna? Vad tycker vpk?

TORKEL SÖDERLUND
SKÄNNINGE

NY DAG 1976

Invandrare i Sverige

□ □ — De svenska invandrarmyndigheterna bryr sig inte om barnens rättigheter! Det menar Mahmut Baksi, själv invandrare från Turkiet, i den här artikeln.

I Västtyskland t ex är situationen betydligt bättre. Där får grekerna mer undervisning på grekiska och mer undervisning om sitt land. Lärarna är dessutom oftast utbildade i Grekland.

□ En del invandrare tror att Sverige tagit emot så många invandrare därför att man vill öka sin befolkning. Landets yta är ju så stor i förhållande till den lilla befolkningen.

Andra menar att det kanske är därför att det är så dyrt att uppfostra och utbilda svenska barn, som man hellre tar hit fullvuxna som genast kan sättas i produktionen.

Om detta är rätt eller fel vet jag inte. Men en sak vet jag och det är att de svenska myndigheterna inte bryr sig om invandrabarnens rättigheter.

För att bli invandrarlärare krävs det bära att man kan svenska och sitt eget språk. Några andra papper frågar man inte efter, när man anställer lärare för invandrabarnen.

Det innebär alltså att om man kan svenska och sitt eget språk, skulle man kunna bli lärare för invandrabarn, även om man var analfabet.

Fram till nu har kommunerna anställt hemspråklärarna. Som Rune Bergentoft på skolöverstyrelsen säger, har det varit köparnas marknad.

— I och med att tjänsterna varit kommunala, har det inte ställts några krav på behörighet. Den som varit intresserad av att söka en tjänst har kunnat få den.

Därför har invandrabarnen haft lärare med mycket olika utbildning.

Nu ska hemspråklärarna få statliga tjänster enligt riksdagsbeslut som togs i maj i år. Då måste deras behörighet diskuteras. En arbetsgrupp är tillsatt för att undersöka detta.

Ändå har man redan beslutat att de som redan arbetat tre år som invandrarlärare ska få dessa statliga tjänster. Det betyder alltså att alla okunniga och outbildade lärare, ja även analfabeter ska få behålla sina tjänster.

Jag träffade i juni George Markatos, tillförordnad generaldirektör för den avdelning på det grekiska undervisningsdepartementet, som sysslar med undervisning av grekiska barn utomlands.

Jag ställde några frågor om de grekiska barnens situation i Västtyskland och Sverige till honom.

Hur många skolor för grekiska barn finns i Västtyskland?

— Det finns omkring 330 skolor med speciella grekiska klasser för grekiska barn.

Hur många grekiska lärare med grekisk lärarutbildning har ni i Västtyskland?

— Det finns 950 utbildade grundskollärare, 38 förskollärare och 50 högstadielärare.

Hur många år läser de grekiska barnen grekiska i de

västtyska skolorna?

— Det är nioårig obligatorisk skolgång i Västtyskland. För de grekiska barnen där är reglerna desamma.

Hur har förhållandena varit till Sverige?

— **På grund av de dåliga rela-**

tionerna mellan de grekiska och svenska regeringarna under diktaturen sysslade vi inte med de grekiska barnens undervisningsproblem i Sverige. Nu har vi emellertid kommit överens med de svenska myndigheterna att ta upp frågan till diskussion för att kunna lösa den på ett tillfredställande sätt.

I Sverige studerar invandrabarnen sitt hemspråk två timmar frivilligt i veckan. Räcker det för att kunna behålla sitt modersmål?

— Det räcker inte med två timmar grekiska i veckan. Därför ska vi diskutera om man också kan ge dem undervisning i andra ämnen som grekisk historia, geografi och religion.

Varför anser ni att de grekiska barnen bör få behålla sitt grekiska modersmål trots att de tillbringar sin barndom utomlands?

— Som ni vet bor majoriteten av grekerna i Västeuropa inte som permanenta immigranter. De tänker återvända till sitt hemland och de besöker också ofta Grekland på somrarna. Därför måste barnen kunna tala grekiska. Annars kan det uppstå problem mellan dem och föräldrarna och det samhälle de kommer ifrån. Om de inte får behålla sitt modersmål kommer de heller aldrig att kunna utvecklas på jämställd fot med de svenska och västtyska barnen.

Anser ni att skolsituationen för de grekiska barnen är bättre i Västtyskland än i Sverige?

— Den är bättre i Västtyskland därför att de där får mer undervisning på grekiska och mer kunskap om sitt eget land. Undervisningen sker också på en ganska tillfredställande nivå. De blir därför bra förberedda innan de

börjar i de västtyska skolorna. Deras lärare i Västtyskland har dessutom pedagogisk utbildning från grekisk lärarhögskola.

Hur många grekiska lärare med grekisk utbildning har ni i Sverige?

I fjol sände vi fjorton kvalificerade grekiska lärare till Sverige. De svenska myndigheterna har också anställt 92 lärare för undervisning av grekiska invandrabarn i de svenska skolorna. Av dessa är bara tolv kvalificerade, dvs har lärartutbildning. Egenomligt nog blev inte de fjorton utbildade lärare, som vi sände respekterade som de borde ha blivit av de svenska myndigheterna.

Hur skulle ni vilja att utbildningen för de grekiska barnen utomlands skulle organiseras?

— Det skulle vara bättre för de grekiska föräldrarna, om de kunde välja någon av dessa två lösningar för sina barn beroende på hur länge de tänker stanna i landet:

Det ena alternativet skulle innebära att eleverna skulle ha några timmar obligatorisk grekiska i veckan, dvs undervisning enligt det officiella skolprogrammet i landet, men med fler timmar grekiska än de har nu.

Det andra alternativet vore att skapa speciella grekiska klasser inom skolan i gästlandet, där två

tredjedelar av undervisningen är på grekiska och en tredjedel på det språk man talar i gästlandet.

Georgios Tsokanis, ordförande i Svensk Grekiska föreningen i Sverige har läst det grekiska undervisningsministeriets svar på våra frågor.

□ LÄRARNÄ VILL BEHÅLLA JOBBEN

— I början fick barnen provisoriska lärare. En del var studenter, andra fascister och juntamän. En del hade utbildning, andra inte. Och vilka det än var som fick lärarjobben, så vill de idag behålla dem, eftersom det är bättre att vara lärare än att stå i fabrik.

— Men många har varit olämpliga. Min son hade en grekisk lärare, som slog barnen. Det är klart att han inte ville gå till sina grekiska lektioner då.

Resultatet är att många grekiska barn inte kan sitt modersmål och att grekiska föräldrar måste ha tolk för att förstå sina barn.

Via föreningen får vi inte skaffa lärare åt våra barn. Det skulle kommunerna göra tidigare. Och vem ska nu kunna kontrollera att barnen får bra lärare? Den grekiska ambassaden? De svenska myndigheterna?

— Problemet är mycket komplicerat. Ska de grekiska lärarna få snabbkurser i svenska innan de skickas hit, om de ska komma från Grekland? De grekiska barnens skolböcker i Grekland handlar om åsnor, de svenska barnens om bilar och hissar. Hur ska de grekiska barnen i Sverige få böcker med ett innehåll, som stämmer med deras verklighet här?

Jag kommer från en liten by i Grekland. Min son växer upp här. Hur ska jag få honom att vilja återvända till Grekland när han är vuxen, även om jag skulle vilja det?

— Hela samhällsstrukturen arbetar för att invandrabarnen blir

kvar i Sverige. Vi föräldrar kommer inte att vinna kampen om våra barn. Sverige behöver dem. Det är ett stort land med liten befolkning.

— Det finns 16 miljoner invandrararbetare från Turkiet, Portugal, Grekland, Spanien, Nordafrika med flera länder i Västeuropa. Det är de länder, som invandrarna kommer ifrån, som måste föra en gemensam politik när det gäller invandrarna och tvinga de västeuropeiska industriländerna att tillgodose vissa krav. Ett enda land är inte tillräckligt starkt ensamt.

Många turkiska föräldrar, som upplevt att de börjat förlora sina barn till Sverige, sänder nu hem dem till sina släktingar i Turkiet.

I Småland har grekiska föräldrar på flera platser hotat med hungerstrejk för att få de grekiska lärare de vill ha till sina barn.

I ett fall, vill inte föräldrarna ha läraren, eftersom han slår deras barn. Föräldrarna hittade en ny lärare i Grekland, som var villig att börja arbeta i Sverige, men de svenska myndigheterna vill inte anställa honom.

Ett annat fall är en lärare med fyraårig grundskola, som vägrar lämna sin plats åt en utbildad lärare. Man misstänker också att läraren, som vill ha kvar lärarjobbet förfalskat sina betyg, för att överhuvudtaget ha några papper att komma med.

I ett tredje fall vill föräldrarna behålla läraren, som sänts från undervisningsministeriet i Grekland. Den grekiska prästen, som inte tycker om läraren, har emellertid lyckats få honom återkallad till Grekland mot föräldrarnas och lärarens vilja.

Mahmut Baksi
, Gnistan 1976

KÜÇÜK KÖLELER...

Özellikle geri bırakılmış ülkelerden gelip İsveç'e yerleşmiş olan modern köle çocuklarının durumu korkunçtur... Uzerinde durulması, araştırılması ve durumun gün ışığına çıkarılması gerekir. Bundan kaçınmak, bu duruma seyirci kalmak devrimcilik adına, insanlık adına utançtır... ihanettir...

Evet, İsveç'in kendisine özgü korkunç düzeni içinde, küçüçük insan yavrularının nasıl yokedilmek istendiğini, ne gibi metodlarla eritildiğini görmemek, sosyal sorunlardan kaçınmak demektir. Suça bile bile ortak olmak demektir...

Sorunları tam olarak acığa vurabilmek için yürekli olmak gerekir. Kişisel çıkarları bir yana itmek gerekir. Böyle durumlarda susmanın sorumluluğu büyüktür. Durum neye mal olursa olsun, kişi, hele devrimciyim diyen bir kişi; sorunların üstüne üstüne gitmelidir. Kendi sınıfsal çıkarları için hiç bir hatadan, hiç bir seyden çekinmeyen, en ufak bir insanlık duygusunu bile duymayan yöneticilere; İsveç'e zoraki olarak getirilmiş; yabancısı oldukları bir düzende, zorla yaşamaya mahkum edilmiş bu küçüçük kölelerin sanıldığı kadar kimsesiz olmadıklarını; bu konuda kendilerine dur diyebilecek güçlerin de var olduğunu göstermek gerek...

Ben bu konuda çok şeyler yazdım, çok şeyler söyledim. Gücüm yettigince bu yönde kavgamı sürdürdüm ve de sürdürmekteyim. Sağır kulaklı İsvec yöneticilerine; yabancı çocuklara uygulanmakta olan bugünkü metodun yanlışlığını, kasıtlı ve politik amaçlara yönelik olduğunu ısrarla belirttim. . .

Ne var ki, İsveç'in Sayın Milli Eğitim Bakanı bu konuda sağır ve dilsiz kalmayı tercih etti. Çünkü, yazdıklarım, söylediklerim: ona ve onun temsil ettiği düzene aykırıydı. . .

Hic kuşkusuz , bu durum, ilgililerin bu tutumu benim için süpriz değildir. Çünkü Bay Zachrisson'la çevresinin kimlere hizmet ettiklerini, hedeflerinin neye yönelik olduğunu biliyorum: PARA BABALARINA MODERN KÖLE YETİŞTİRMEK!.. Bugünkü statüyü korumak. İsveç kapitalistlerinin yabancıları sömürmelerini , onları ezmelerini devam ettirmek. Yabancıların uyanmasını engellemek. Bulaşıkçının oğlu bulaşıkçı, temizlikçinin oğlu temizlikçi olarak kalmalı; böyle şeyleri doğalmış gibi göstermeli; yokluğu, sefaleti, kötü işlerde çalışmayı, sömürülmeyi ırsı bir hastalıkmiş gibi empoze etmeli. . .

Kuşkusuz, bu satırlara çoğunuz kızacak. . . Çoğunuz benim haksız yere suçlamalarda bulunduğum kanısına varacak. Ne var ki, bu konunun içinde olan, bu kanser olmuş yarayla uğraşan kişiler ancak bilir sorunun özünü, önemini. . . çilesini.

Şunu unutmamak gerekir ki, sorunlara çözüm getirebilmek için, önce samimi olmak ve sorunların kökenine inmek gerekir.

Oysa , İsveç'teki yabancı çocuklara uygulanmak-

ta olan eğitim sistemine göz attığımızda bu unsurları görmek mümkün değildir.

Defalarca söyledim, gene de söylüyorum : Eger amac gerçekten yabancı işçi çocuklarının gelişmesine, insanca bir yaşam seviyesine yükselmesine, kölelik ve sömürülmekten kurtulmasına yönelik olsaydı; bugün kendilerine uygulanmakta olan programdan vazgeçilirdi. . .

Çünkü, azınlıkların sosyo-ekonomik yapısını bilmeden, geçmişleri hakkında hiç bir bilgiye sahip olmadan; onları sağlıklı eğitmenin, onları içinde bulunduğu sosyal uçurumlardan kurtarabilmenin, onları ou kölelik vasıflarından çekip almanın hiç bir olanacağı yoktur. Bir problemin çözümü, o problemi tam kavramakla mümkündür ancak. Yoksa, bu olmadığı takdirde sonuç hep yanlış çıkar. . .

Şimdi biraz düşünmek gerek. . İsveç gibi bir ülkenin Milli Eğitim Bakanlığına kadar yükselmiş bir kişinin tüm bunları bilmemesine imkan var mı?

Ayrıca işin bir de teknik yönü var: bulaşık işlerinde bile belge veya diplomanın sorulduğu İsveç'te, yabancı işçi çocuklarına öğretmenlik yapan kişilerden böyle bir şeyin sorulmaması; rastgele kişilerin öğretmen olarak tayin edilmesi anlamlıdır, nedensiz değildir. Çünkü sosyal sorunları ancak o konuda ihtisaslaşmış elemanlar çözümliyebilir. Öğretmenlik mesleğinden yoksun, çocuk bilimi üstüne eğitim görmemiş, liseyi bile zor bitirmiş kişileri, öğretmen olarak tayin etmek; öte yandan bu meslekten gelmiş kişileri bulaşık yıkamaya mahkûm etmek, onlar-

dan kaçmak; İsveç yöneticilerinin bu konudaki tutumunu açığa vurmaktadır...

Durum açıktır... Bu sorunun böyle elemanlarla çözümlenemeyeceği ve yabancı işçi çocuklarının gittikçe yozlaşacağı, İsveç yöneticilerinin tam istediği bir seviyeye geleceği tartışma götürmez...

BU BİR SOSYAL CİNAYETTİR!

Evet, bu bir sosyal cinayettir... Altından kalkınması güç olan sosyal bir cinayet...

Bilindiği gibi, cinayetler çeşit çeşittir. İnsan bir silahla da cinayet işliyebilir... sosyal yolla da...

Bir ülkenin yöneticileri, eğer bilinçli olarak içlerindeki azınlıkları asimileye kalkışıyorsa; onları kendi halklarına, dillerine yabancılaştırmak istiyor ve bu konuda ısrar ediyorsa; o ülke yöneticileri sosyal cinayet işliyor demektir... Daha sonra kitapta da okuyacağımız gibi, İsveç yöneticilerinin amacı yabancıları asimile etmektir...

Öyleyse, madem ki ortada sosyal bir cinayet vardır, katillerinin de olması gerekir... Bunların yakalanıp yargılanması gerekir. Kanımca Başta İsveç Milli Eğitim Bakanı olmak üzere, bu konuda görevli tüm kişi ve kurumların mahkemeye verilmesi ve haklarında sosyal cinayetlerden ötürü dava açılması, insanlık adına bir görevdir... Göz göre göre işlenen sosyal cinayetleri önlemektir...

Şimdi bu kısa açıklamanın ışığı altında bu güne değin bu konuda İsveç basınında yayınladığım yazılarımın tümüne bir göz atalım.

Y: ıllarımın tümü diyorum; çünkü, yayınlanan her makalem alışlageldiđi gibi, sansüre uğramış, kırpılmış, makaslanmıştı. . . Yani hiç bir zaman yazdıklarım basında tam olarak yer almamıştır.

İşlediđim konuların tümü İsveç'teki Türkiye- li çocukların eğitimi ve sosyal durumlarıyla ilgilidir.

Stockholm Ocak 1975

Mahmut Baksı

Institut kurde de Paris

Yüksekçe bir tepeye kurulmuş Hjulsta İlkokulu. Dikdörtgen, dizi dizi pencere, soğuk badanalı bir görünümü vardır binanın. Dıştan okul hissi ni uyandırmıyor insanda. Ne koşan, ne oynayan ne güle eğlene şakalaşan çocuklara rastlanıyor çevresinde. Binanın içiyle dışının sessizliği geleneksel İsveç toplum yapısına tam uygun...

Okul, çağdaş eğitimin gerektirdiği tüm olanaklara sahip. Eğitim sistemi, ülke koşullarına ve ülkenin içinde bulunduğu sosyo-politik gerçekler üstüne monte edilmiş. Okul disiplini, okul yöneticilerine değil, İsveç toplum yapısının gerçeklerine göre düzenlenmiş. Yani kişisel ceberrutluk, düzenin gerçeklerine uymayan basma kalıp disipline rastlamak mümkün değil...

Bu okula gidenlerin çoğunluğu işçi çocuklarıdır. Stockholm'un kenar mahallesinde kurulan bu okulda; birbirini tanımayan, birbirleriyle kaynaşmayan ve beton yığını yapılar da yaşayan işçi çocuklarıyla, ithal malı yabancı işçi çocukları; ailelerinin tutumuna paralel olarak, birbirleriyle kaynaşmadan öğrenimlerine devam ediyorlar.

İşte burada, yani böylesi bir okulda, 14.1.1974 tarihinde, öğrencisi bulunduğum okulun programı gereğince, iki aylık stajyerlik görevinde buldum.

Raporumda, özellikle üzerinde duracağım nokta, " bir ayağı karanlıkta, bir ayağı aydın-

lıkta" olan ÷lkemin çocukları olacaktır. Zaten bu okulu seçmemin biricik nedeni de budur. . .

Anlatacaklarım, sekiz ile ondört yaşları arasında bulunan ve İsveç'te zoraki bir yaşama itilmiş Türkiyeli çocukların eğitimiyle ilgilidir. Ancak, buna geçmeden evvel çocuk ve çocukluk üstüne birşeyler söylemek isterim. . .

ÇOCUKLUK. . .

Çocukluk insanın en mutlu çağıdır derler. . . Hep öylemidir acaba? HAYIR! . . Çocukluğu mutlu geçenler, dünya nüfusuna oranlandığında çok azdır. . . Çocukluğun göklere çıkarılması, kaynağını zenginler edebiyatından alır. . .

Bir yandan her şeyi fazlasıyla sağlanmış bir çocukluk. Dededen zengin ve varlıklı aileler içinde geçen, sevgilerle, oyunlarla geçen bir çocukluk. . . Kalkınmış ÷lke nimetlerini tadan, hastalığa, yoksulluğa yabancı olan, dizi dizi oyuncaklara sahip olan çocukluk. . . Modern hastanelerde doğan, doktor kontrolünde bulunan, iklimlere göre giysi değiştiren çocukluk. . . Eğitimi kendi anadiliyle, kendi kültürüyle; zorlamasız, korkusuz sürdüren çocukluk. . .

Öte yandan, çocukluk yıllarını bir kabus gibi gören; o yıllara bir daha dönmek istemeyen; yarısı ac, hastalıklı çocukluk. . . Doğar doğmaz bir dal gibi ağacından kopan, bir yaprak gibi kendi isteğinin, kendi benliğinin dışında; ÷lkesinden, toplumundan, yöresinden, kültüründen, ikliminden kopan çocukluk. . . Yaşamın ağır sillesini yiye yiye, yabancısı olduğu kültürleri, gelenekleri kabullenmek zorunda bırakılan ve giderek insan ile hayvan arasında bir görünüme bürünen kör kör, sağır sağır yaşanan çocukluk. . .

Gerçekten de insanların büyük çoğunluğu, şöyle bir arkalarına bakıverseler; kapanık, yarı aç, köleleştirilmiş çocukluk yıllarını göreceklerdir.

Hayat güçsüzlere vurur, çocuktan daha güçsüz kim vardır?

BİR GÜNÜ YAŞARKEN.

Biraz sonra dersler başlayacak. Rektörlükçe bana verilen programa göre, okuma yazma bilmeyen Türkiyeli çocuklarla çalışacağım ilk hafta. Hani, şu yaşamın ağır sillesini yiye yiye tesadüfi bu yaşlara kadar gelebilmiş Türkiyeli çocuklar var ya!.. Hani, kiminin gözü, kiminin eli, kiminin kafas, ayağı sakat: hastalıktan boyları uzamayan, cılız boyunlu, sümüklü çocuklar var ya!.. İşte onlarla çalışacağım hafta boyu...

Yanımızdaki İsveçli bayan öğretmenle giriyoruz sınıfa. Sınıfın içi alabildiğine kokuyor. Pis, keskin bir koku var içerde. "Yıkanmıyorlar" diyor İsveçli öğretmen. "Bunlara yıkanmayı öğretmen gerek." Sonra pencerelere koşuyor; hava don yapacak kadar soğuk olduğu halde, alabildiğine açıyor pencereleri... Herhalde pislik içinde ölmektense, soğuktan ölmek daha iyi İsveçli için...

Çocukların gözleri bende. Kendileri gibi kara kuru, kendilerinin diliyle konuşan; kokularına, kavgalarına, itişmelerine, ağlamalarına alışık biri var sınıfta. Kendileri gibi, evet tıpkı kendileri gibi çocukluğunu geçirmiş; yani o korkulu sınavdan yarı sakat geçebilmiş; onlar gibi ezilmiş; otuz yılda yirmiyi aşkın hastalık görmüş biri var sınıfta...

- Adın ne ?
- Ahmet öğretmenim.
- Senin adın ?
-
- Sana soruyorum oğlum, adın ne ?
- Öğretmenim, diyor Ayşe, o iyi duymuyor.
- İyi duymuyor mu ?
- Evet öğretmenim, diyor Ali ben de iyi gör-
müyorum.

- Öyle mi ? Senin adın ne ?

- Musa.

- Neden sol elinle yazıyorsun Musa oğlum ?

Musa utanarak, sıkılarak, 'üzü' rek, ağla-
maklı bir tavırla, masa altına saklamış sağ elini
çekip uzatıyor bana.

- Sağ elimin yarısı yok öğretmenim.

- Ya sen... Sen Ferhat. Neden külahla otu-
ruyorsun sınıfta ?

- Öğretmenim, diyor Kezban onun kafası kel-
dir...

Bunları mizah olsun diye yazmıyorum. Bunlar acı
gerçeğin ta kendisidir. Hem sonra bu yazdıklarım
sadece gözle görülen fiziki hastalıklardır. Bir de
hastalıkların görülmeyeni var. Yani çoklarımızın
göremediği, sezemediği ruhi bunalımlar, psikolo-
jik hastalıklar... Bunları da daha sonra anlataca-
ğım.

Ve ilk gün böyle bitip gidiyor... Geçmişe gömül-
müş bir sürü öykü, halkımın sefaleti canlanıyor
usumda... Birşeyler arıyorum boyuna albilicim-
de... Türkiye simsiyah bir nokta gibi sırtıyor mo-
dern çağın içinde...

Evet, hayat güçsüzleri vurur, çocuktan daha güç-
süz kim vardır ?

SORULAR - CEVAPLAR.

- İsveç'i seviyor musunuz çocuklar?
- Hayır öğretmenim.
- Neden?
- Bunlar gavurdur öğretmenim.
- Namaz kılmıyorlar.
- Bizleri sevmiyorlar.
- Domuz eti yiyorlar.
- Pis yabancılar diyorlar.
- Bunlarda namus yok öğretmenim.
- Burası çok soğuk.
- Dillerini anlıyamıyoruz.
- Bizimle hiç konuşmuyorlar.
- Elle yemek yerken bize kötü kötü bakıyorlar.

Ve bunlara benzer bir sürü şikayetler, hoşnutsuzluklar... Esasında tüm bunlar ailelerden çocuklara bir yansımadır. Yeni yeni gelişen, oluşan, pekişen küçücük beyinler, gerçekle hayal arasında boçalayıp durmaktadır. Ailenin, çocuğun anaokulu olduğunu unutmamak gerekir. Yani çocuk toplumla bağ kurmadan evvel, ailesiyle sürekli olarak temastadır. Bu ise, çocuğun en çok etkilendiği bir devredir. Bu devreyi atladıktan sonra toplumla teması geçebilen çocuk, doğal olarak tüm yargı değerlerini, aileden aldığı, edindiği bilgilere vurarak yapar...

Bunu örneklediğimizde şöyle bir durumla karşılaşırız: Çocuğun aile yapısı eğer yaşadığı toplumun sosyal yapısıyla eş değerde ise, çocukta büyük bir etkilenme olmaz. Ama durum tersine ise, yani çocuğun ailesi ile toplum arasında sosyal farklılaşma

varsa, bu durumda çocuk iki zıt gücün arasında sıkışıp kalır ve çocukta müthiş bir etkilenme görülür. Bu etkilenme kesinlikle olumsuz sonuçlar doğurur. Tıpkı bizim çocuklarda doğurduğu gibi...

KÜÇÜK KÖLELER!

Henüz kendi halkını tanımadan, kendi kültürünün bilincine varamadan, onu yaşamadan, bu çağdaş göç kervanına neden katılıyor bu çocuklar? Onları, yani bu modern köle çocuklarını buna zorlayan nedenler nedir acaba? Hangi korkunç ve canavar güç itiyor bu küçücük insanları bu yüzkarası göçe?

Tüm bunları çocuklara soralım önce. Bakalım nedenini biliyorlar mı?

- Çocuklar, mademki İsveç'i beğenmiyorsunuz... O halde neden geldiniz buraya?
- Bizleri zorla getirttiler öğretmenim.
- Kimler zorladı sizleri?
- Ana ve babalarımız.
- Ana ve babalarınızı kimler zorladı?
- Bilmiyoruz öğretmenim.
- Diresseydiniz ya! Gelmiyoruz deseydiniz ya!
- Bizi dövüyorlar öğretmenim.
- Peki, ana-babalarınız sizlerle ilgileniyor mu?
- Vakitleri yok. Gece-gündüz çalışıyorlar durmadan...

Çocuklar nasıl bilsin? Bilemezler tabii... Kendisini tanıyamamış, doğayla henüz tam ilişki kuramamış bu küçücük insanlar bilemezler elbette ortada

oylanan oyunları. . .

Ama biz biliriz nedenini bu göçün. Çünkü uğraşımız yalnız çocuklarla olmadı. Ana ve babalarla da tartıştık durduk, bu kanlı yarayı. . . Bu kanseri, bu utanç durumu: GEÇİM!

Evet, en büyük neden geçim. Yoksa çoklarının öne sürdüğü gibi, para kazanmak değil. (Eğer İsveç'te geçimin üstünde para kazanılsaydı, İsveç işçilerinin milyoner olması gerekirdi.) Bizce Türkiyeli işçileri dış göçe zorlayan neden; Türkiye'de yeterince işyerlerinin olmaması ve milyonları aşkın bir işsizler ordusunun bulunmasıdır.

İşte, durum bu olunca. Yani geçim sorunu ağır basınca, Türkiyeli çocukların neden burada olduklarını kestirmek güç değildir.

Bilindiği gibi, çocuklarını İsveç'e kendi yanına almıyanlar, çocuk parasından yararlanamamaktadırlar. Çocuk parası almanın birinci koşulu, çocuğun İsveç'te olması gerekir.

Şimdi biraz düşünelim. . . Geçimin ağır baskısı altında ömürlerini tüketen Türkiyeli işçiler; çocuk parası almadan elbette Türkiye'de onların bakımını sağlayamaz. Onlara pek yardımda bulunamaz.

Öyleyse, Türkiyeli işçileri bu tutumlarından ötürü suçlayamayız. Çoğu cahil, çoğu okur-yazar olmayan; kafası şartlandırılmış Türkiyeli işçilerin bu yola-sapması, yani çocuklarını İsveç'e getirmesi normaldir. Esas normal olmayan ve bu sorunu çözmek için harekete geçmeyen İsveç yöneticilerinin ters davranışlarıdır. Çünkü onlar bu işi bilerek yapmaktadırlar, ve yaptıkları iki amaca yöneliktir:

1. Çocukları yozlaştırmak:

Gerçeklere bakmasını bilen ve az buçuk sosyolojiden anlıyan herkes kolayca anlar ki, bugün İs-

veç'teki yabancı çocukların eğitimi tam bir çıkmaz içindedir. Çünkü bu tür uygulamalar toplumların objektiv gelişim doğrultusuna zıt bir davranıştır. Başarıya ulaşmasına olanak yoktur. Nitekim, liseyi bitirmiş Türkiyeli çocuklara rastlamak mümkün değildir. Çocuk, onbeş-onaltı yaşlarına bastı mı, yabulaşıkçıdır ya da tamizlikçi... (İsveç yöneticilerinin istediği de bu ya!)

2. Para Sorunu :

Yazımızın bir yerinde dedik ki, İsveçte oturmayan çocuklara, çocuk parası ödenmez. Bunun anlamı gayet açıktır: İsveç yöneticileri, İsveç'te bulunmayan çocuklara para ödememekle, İsveç kronunun dışa çıkışını önlemektedir. Unutulmasın ki, burada çocuk parası alanlar, o parayı yine gerisin geri ödemektedirler İsveç'e. Bu ödeme, çocuklara alınan giysiler, yemek vs. yoluyla olmaktadır. Hatta çoğu kez aile bütçesinden de bir sürü harcama yapılmaktadır çocuklar için...

SORUNLARIMIZ.

1. Sosyal açıdan:

Toplumlar belirli aşamalardan geçerek şekil değiştirirler. Zamanla değişime uğramayan hiç bir toplum yoktur. Toplumsal değişimi belirleyen çeşitli etkenler vardır. Bu etkenlerin birincisi tarihsel gelişimdir. Bu gelişim ise ekonomik altyapıda belirlenir. Ekonomik koşullar geliştikçe, teknik ilerledikçe, toplumlar da gelişir ve değişir. Bu değişimi hiç bir güç engelliyemez.

Bu nedenle hiç bir toplum, kendisinden önde veya geride bulunan bir diğer topluma benzemez. Her toplum tipinin kendisine özgü yargı değerleri var-

dır. Sanattan edebiyata, teknikten düşünce tarzına değin hersey değisiktir.

Örneğin, feodal bir toplumda normal sayılan ve yürürlükte olan çoğu şeyler, çoğu alışkanlıklar, kapitalist toplumla da geçersizdir. Çünkü, kapitalist toplum o aşamadan geçmiş, ekonomik altyapıda büyük değişimlere uğramıştır. İleriye doğru bir değişimi geriye götürebilmenin hiç bir olanacağı yoktur.

İşte, bazı İsveçli öğretmenlerin bana sık sık yönelttikleri sorunun cevabı bu gerçekte saklıdır. İsveçli öğretmen, "sizinkilerde yemek kültürü neden yoktur?" veya, "sizin çocuklar neden çatal-bıçakla yemek yemesini bilmiyorlar?" dediklerinde, ya bu gerçeği bilmiyorlar, ya da görmezlikten geliyorlar...

Hemen belirteyim ki, bizim çocuklarımızda yemek kültürü vardır. Ama hangi toplum tipinin yemek kültürüdür bu? Kuşkusuz İsveç toplumunun yemek kültürü değildir. Bu kültür, çocuklarımızın doğup büyüdüğü toplumun, yani az gelişmiş bir ülkenin kültürüdür. Nasıl ki, çocuklarımızın elle yemek yiyişleri İsveçlilerin tuhafına gidiyorsa, bizim çocuklarımız ve hatta çoğu büyüklerimiz için de bıçakla yemek yiyen İsveçli tuhaf görünür...

Bir paragrafta, "her toplum tipinin kendisine özgü yargı değerleri vardır" demiştim. Örneğin bizim ülkede "bıçak" denildiğinde akla bir yemek yeme aracı olarak gelmez. Bizler onu daha çok kesici bir araç olarak kullanırız.

Ekonomik koşullar değiştikçe, insan düşüncesinin de geliştiğini biliyoruz. Bireye şekil veren, karakter veren nesnenin düşünce olduğunu unutmamak gerekir.

Şimdi bu kısa açıklamanın ışığı altında, Türkiye

toplum yapısına bir göz atalım:

Günümüz Türkiyesi az gelişmiş kapitalist bir düzene sahiptir. Ekonomisi dışa bağımlıdır ve ağır sanayi devrimini henüz gerçekleştirememiştir. Yeraltı ve yerüstü kaynaklarının büyük çoğunluğu yabancı sermayeler tarafından işletilmektedir. Bu ise, ülkede sermaye birikiminin güçlenmesine, sanayi devriminin gerçekleşmesine engeldir. Kurulu iş yerlerinin %80'ni montaj sanayiine dayanmaktadır.

Öte yandan ülkede toprak reformu yapılmadığı için, tarım kesimi de oldukça güçsüzdür, ülke ekonomisinin gelişmesindeki payı düşüktür. Bu ise, ülke nüfusunun %70'i oluşturan köylü kitlesinin ekonomik gelişmesini engellemekte, yaşam düzeylerini değiştirememektedir.

Özellikle son onbeş yılda büyük toprak sahipleri süratle makinalaşmaya başlamışlardır. Makinalaşma traktör ile el emeği arasında bir çelişki doğurmuştur. Daha önceleri köylüye topraklarını kiraya veren toprak ağaları, traktörün yarattığı olanaklar sonucu bu tutumlarından vaz geçmişlerdir. Çünkü, bir traktörün yaptığı günlük iş, onlarca köylünün yaptığından daha çok ve daha verimlidir. Bu yapısal değişim, tarım sektöründe çalışan bir yığın köylünün büyük kentlere akım etmesine neden olmaktadır.

Ne var ki, gelişmiş bir sanayi ülkesi olmayan Türkiye, sosyo-ekonomik gelişmenin kaçınılmaz bir sonucu olarak kentlere göç eden milyonlarca köylüye iş bulma olanağına sahip değildir. Açlık ve sefaletle başbaşa bırakılan bu büyük kitle, günlük ekmeğini kazanabilmek ve varlığını sürdürebilmek uğruna her yola baş vurmaya zorundadır.

Bugün kırk milyonluk Türkiye'de, 4 milyonu aşkın açık, 10 milyonu aşkın gizli işsiz vardır. Halkın %80'i sosyal garantiden, sigortadan, bedava ilaç almaktan yoksundur. Okuma-ya zma bilmiyenlerin oranı ise, %65'tir.

İşte sorunu bu açıdan ele almak gerekir. İstatistiklere göre, bugün Türkiye ile İsveç arasında yüz yıllık bir kalkınma farkı vardır. Yani bundan yüz yıl evvel İsveç toplumunda geçerli olan ve şimdi tarihe karışan çoğu şeyler, Türkiye toplumunda hala geçerlidir. Yüz yıl evvelki İsveç toplum yapısına döndüğümüzde, aradaki farkın ne denli büyük olduğu görülecektir.

Öyle ise, Türkiyeli işçilerin İsveç toplumuyla neden uyuşamadıkları gerçeği bizleri şaşkırtmamalıdır. Tüm yaşamında elli hanelik köyünün sınırlarını aşmamış; doğanın büyüklüğünü, köyünün sınırları içinde hayallemiş kişilerin, birden yüz yıl ileriye fırlaması ve aradaki farkı, ekonomik değişikliklerle değil, bir kaç saatlik uçak yolculuğuyla kapatmaya uğraşması, elbette bir takım anormallıkların doğmasına yol açacaktır.

Bu sosyal farklılaşma çocuk açısından daha da önem taşır. Henüz üyesi bulunduğu kendi toplumunu tanıyamamış; öz dilini, öz kültürünü kavrayamamış bir çocuk; toplumundan koparılıp, yabancı olduğu ve kendisinden onlarca yıl ilerde bulunan bir toplumla başbaşa bırakılırsa ve aynı zamanda kendi ailesiyle yaşıyorsa, o çocuk tam sıhhatli olamaz. Ne kendi öz dilini, ne de kendisine zorla aşılana bir başka dili tam olarak öğrenemez. Ne kendi halkının karakterini, ne de yabancı olduğu bir başka halkın karakterini alamaz. Çünkü, bu durum onun gelişim çizgisine ters düşer... Çocuk, hayvanla insan arasında bir görünüme bürünür ve bir takım insani ol-

mayan garip alışkanlıklar edinir. . .

Gerçekten de Zoraki olarak İsveç'e yerleşmiş Türkiyeli çocukların günlük yaşantılarına, davranışlarına bakılırsa, bu durumu somut olarak görmek mümkündür. Kaba, eskiyle yeni arasında sıkışıp kalan bu çocuklar, toplumla kolay kolay uyuşamaz. Çünkü, çocuklarımız her gün birbirine zıt iki değişik toplumla karşılaşmaktadırlar. Gün boyu İsveç toplumuyla temasta olan çocuk, akşamları kendi ailesiyle temastadır. İsveç toplumundan edindiği izlenimleri, kendi ailesinin yargılarına vurguladığında, çocukta bir eziklik, sosyal bir binalım meydana gelir.

Örneğin, 13-16 yaşları arasında bulunan Türkiye'li kızlara göz attığımızda, şöyle bir durumla karşılaşırız: Giyimleri, hareketleri hem İsveç hem Türkiye toplumunun karışımından oluştuğunu görürüz. . . Yani İsveçile Türkiye tipi arasında bir şey. Hem pantolon, hem fistan bir arada. . . Hem meşin ceket hem eşarp. . .

Dışsal görünüm ile içsel görünümün birbirini etkilediğini unutmamak gerekir. Pantolon üstüne giyilen fistan zıtlığı, aynı zamanda kafada da yansır. . .

Sonuç olarak, İsveç hükümeti, Türkiye'den gizli olarak işçi getirttiği zaman, tüm bunları hesaplamak zorundadır. İşçinin işgücünün yanında sosyal problemlerinin de olacağını bilmek gerek. . Yoksa bu sorumluluğun altından kalkmak güçtür. . .

2. Öğretmen Sorunu:

Öğretmenlik bir meslektir. Bir ihtisas işidir. Bu mesleğin kendine özgü bir öğretim ve eğitim sistemi vardır. . .

O halde, olur olmaz her kese öğretmen denilemez.

Onlara öğretmenlik mesleği verilemez. (Özellikle ilkokul öğretmenliği.) Nasıl ki doktor olmayan birine doktorluk görevi verilmiyorsa; nasıl ki, şoför olmayana şoförlük görevi verilmiyorsa. . . Öğretmen olmayana da öğretmenlik görevi verilmemelidir.

Ne var ki, bu tersliği İsveç ilkokullarında görmek mümkündür. (Tabii bu terslik sadece yabancı işçi çocuklarını kapsamaktadır.) Örneğin, Türkiyeli çocuklara öğretmen olanların büyük bir çoğunluğu öğretmen değildir. Ne pedagojiden, ne çocuk psikolojisinden ve ne de bu mesleğin kendine özgü kurallarından haberleri vardır. Böylelerinin, yani tüm bu sınavlardan geçmemiş kişilerin, çocuk seviyesine inmesi veya çocuğu tam olarak yetiştirebilmesi olanaksızdır. . . güçtür.

Ayrıca, her mesleğin kendine göre yükümlükleri, sorumlukları vardır. Bu sorumlukları, ancak o mesleğe sahip kişiler anlayabilir. Mesleğin dışındaki kişilerin tüm bunları anlaması oldukça şüphelidir. . .

3. Dil Sorunu:

İnsan en iyi öğrenimi kendi anadilinde yapabilir. Kanımca, asimilasyona karşı çıkan çoğu bilim adamları da bu gerçekten hareket etmektedirler. Eğer erek insanları eğitmekse, onları kendi anadilleriyle eğitmek bilimin ön koşuludur. . .

O halde, henüz kendi anadilini tam olarak kavrayamamış çocukları, bir başka dili öğrenmeye zorlamak bilime zıttır. Çocuk, ancak kendi anadilini öğrendikten sonra başka dilleri öğrenmelidir.

Bu savımızı kanıtlamak için, İsveç okul sistemine bir göz atmak yeterlidir, kanımca. Bildiğim kada-

rıyla, İsveç ilkokullarında yabancı dil öğrenimi 4. sınıftan sonra başlar. (onbir yaşından sonra.) Yani çocuk kendi anadilini kavramadan başka bir dili öğrenmeye zorlanamaz. . .

4. Biyolojik Açıdan:

Sorunun bir de biyolojik yanı vardır. Doktorsuz, hastanesiz, kontrolsüz, bakımsız; çoğu zaman tarlalarda, yollarda doğan ve göbeği anası tarafından bir makasla kesilen Türkiyeli çocukların, biyolojik açıdan gayet zayıf olduklarını ben değil, dış görünüşleri kanıtlar herhalde. Yeteri kadar gıda alamayan, anası hastalandığında o hasta sütü içmek zorunda olan (çünkü başka gıdası yoktur çocuğun.) bu çocukları, böylesine sert bir iklimde yaşamaya zorlamak, bence büyük bir hatadır, sorumsuzluktur. . . Gerçekleri görmemektir. Çünkü böylesine bir uygulama, biyolojik kanunlara zıttır, aykırıdır. . . Bir de çocuklarımızda var olan, yani kendi ülkelerinden kaplıkları hastalıkları da bu gerçeklere eklersek, durumun ne denli ciddi olduğunu kestirmek güç değildir. . .

Öte yandan, çocuğuna İsveç koşullarına uygun giysi almayan, biyolojik gerçeklerden habersiz Türkiyeli ailelerin de var olduğunu unutmamak gerek. . .

ÖNERİLERİMİZ

Ortada eğer bir sorun varsa, onun çözümü de vardır. Doğan her sorunun çözümünü de beraberinde getirdiği bir gerçektir.

Şimdi kitabıma konu olan sorunların çözümüne geçelim:

a) İsveç hükümeti, Türkiye'de yatılı bir bölge

ilkokulu acmalıdır.

b) Burada çalışmakta olan Türkiyeli işçilerin büyük çoğunluğu, hemen hemen aynı bölgeden (Konya-Kulu) gelmedirler. Ayrıca, bu bölgeye, yani yatılı bölge ilkokulunun kurulacağı Kulu kasabasına yakın yerlerde oturmayanlar; okulun yatılı olması nedeniyle, onları buraya getirmek bir sorun yaratmayacaktır. (Türkiye'de böyle yatılı bölge ilkokulları vardır.)

c) Bu okulda çocuklara, 3. sınıftan itibaren İsveç dili ve İsveç hakkında genel bilgiler ek bir ders olarak verilmelidir.

d) Okulda en az iki İsveçli öğretmen bulundurulmalıdır.

e) İsveç'e çocuğunu daimi almak isteyen Türkiyeli ailelere, çocukların bu okulu bitirmeleri koşulu konmalıdır.

f) Bu girişim için Türkiye Öğretmenler Derneği ile (TÖB-DER) temas kurulmalıdır.

g) Bu okula atanacak olan öğretmenlerin maaşları, İsveç hükümeti tarafından ödenmelidir. Ayrıca öğretmenlerin tayin işleri, TÖB-DER'e verilmelidir. (Bu olmadığı takdirde işler en kısa zamanda yozlaşır.)

BU İŞ İÇİN PARA SORUNU:

Bu iş para gerektirir. Bunca ödentinin İsveç hükümeti tarafından yapılması, ilk bakışta haksız olarak gözükmektedir. Ama aşağıda yapacağım açıklamalar, bunun hiç te böyle olmadığını kanıtlayacaktır.

Para Getiren Kaynaklar:

1- Buradaki Türkiyeli öğretmenlere ödenen pa-

ranın kesilmesinden.

2- Türkiyeli ailelere ödenmekte olan çocuk parasının ailelere ödenmemesinden.

3- İsveç'in geri kalmış ülke fonu olarak Türkiye'ye yaptığı yardımın bir bölümünün bu işe ayrılmasından.

4. İsveç ilkokullarında Türkiyeli çocuklara bedava olarak verilen yemek, araç ve gereçlerden elde edilecek olan paradan. . .

Kanımca tüm bu kaynaklar bu iş için yeterlidir. Ve yapılacak olan masraflar, bugün İsveç'teki Türkiyeli çocukları sözde eğitmek için yapılanlardan daha fazla olmayacaktır.

SONUÇ :

a. Böyle bir durumda çocuklar anadillerini tam olarak kavrayabileceklerdir.

b. Bu beş yıllık öğrenim süresince çocuk, İsveç hakkında-az da- olsa genel bilgilere hahip olacaktır.

c. Bu süreç içinde çocuk, biyolojik açıdan gelişecektir.

d. Çocuk İsveç'e geldiğinde, İsveç toplumuyla daha kolay temas kurabilecektir.

e. En önemlisi, İsveç hükümeti, kanser olmuş bu yaradan kurtulacak ve bugünkü şekliyle sonuçsuz kalan ve de boşuna harcanan paraları daha iyi değerlendirebilecektir.

f. Böyle bir atılım, yabancı işçilerin bulunduğu Batı Avrupa ülkelerini de etkileyecektir.

Şimdi tüm bu önerilerden sonra şöyle bir soru akla gelebilir: " Çocukları ailelerinden ayırmak hata değil midir?"

Hemen belirtiyim ki, yürürlükte olan bugünkü yanlış uygulama sonucu, yoz olmaktan kurtulmayan, çeşitli psikolojik hastalıklara uğrıyan; ne kendi ailesiyle ve ne de İsveç toplumuyla uyuşan çocukların ıstırabını çekmektense; Türkiyeli aileler böylesine geçici ve de yararlı bir ayrılığa razıdırlar... Ayrıca, bu gibi aileler yıllık izinlerinde kendi çocuklarıyla karşılaşabilirler...

x

Mahmut Baksi

Dagens Nyheter

21. 4. 1974

TÜRKİYELİ ÖĞRETMENLER KONUŞUYOR...

Bir ülkede ekonomik gelişmeye paralel olarak çeşitli sosyal sorunlar da doğar. Bu sorunlar kısa zamanda toplum yaşamında kendisini hissettirir ve ülkede bir takım sosyal patlamaların doğmasına neden olur...

Doğal olarak doğan her sosyal sorun, ülkeyi direkt etkilediğinden, çözümü için gerekli tedbirlerin alınmasını zorunlu kılar. Bu nedenle de her sorun kendisiyle birlikte sosyal bir kadroyu da oluşturur.

Ne var ki, çoğukez bu sosyal kadrolar gerekli başarıyı gösteremezler ve tutucu bir kataktere bürünerek, başarısızlıklarını gizlemeye çalışırlar. Toplumsal olayların nedenlerini pek kavrayamadıklarından ötürü de, ülkeyi zaman zaman güç durumlara sokarlar; birçok yolsuzlukların gelişmesine neden olurlar. İşte, dış göçün İsveç'i istilaya başladığı tarihle birlikte, gelişen sosyal sorunlardan birisi de, İsveç'teki yabancı çocukların eğitimidir...

Şimdi bu sorunun yanlıs uygulama sonucu nasıl bir çıkmaza girdiğini kanıtlamak için, Türkiyeli öğretmenlerle yaptığım konuşmaya geçelim.

Üçü de öğretmen. Türkiye'den öğretmen okulu mezunu olan bu üç göçmen, Türkiye'de yıllarca öğretmen olarak çalışmış, bu mesleğin kendisine özgü sınavından geçmişlerdir. Çağımızın göç dalgasına kapılıp, ülkelerinden kopan bu kişiler, İsveç'te çeşitli okullarda Türkiye öğretmenliği yapmaktadırlar.

- İsveç'te, yabancı çocukların eğitimiyle ilgili uygulamayı nasıl buluyor sunuz?

- Günün öğretim sistemi yararlı değildir, diyor

Öğretmen Nilgün Tuncelli. Haftada iki saatlik türkçe dersi, henüz anadilini kavrayamamış çocuklar için yeterli değildir. Kaldi ki, bu iki saatlik türkçe dersi aynı zamanda değişik sınıflardan gelen çocuklara verildiği için, esasen bu miktar sınıf başına yarım saat bile düşmüyor. . . Yarım saatlik bir eğitimle dil öğrenmenin hiç bir olanağı yoktur. Öteyandan türkçe kitaplarının yokluğu da bu soruna eklenmelidir. Kaldi ki, mevcut kitapların hiç biri geçerli değildir Türkiye’de. Yani verimsiz, Türkiye Milli eğitim Bakanlığınca ilkokullarda okunması yasaklanmış kitapların, Invandrarexpedition’ce, buradaki bazı Türkiyelilerin tavsiyesi üzerine, Türkiye’den temin edilmesi, bir hayli düşündürücüdür. . .

Bir de matematik sorunu var: Değişik sınıflardan gelen çocukları aynı uygulamaya tabi tutmak hatadır. Çünkü, 1. sınıfla 5. sınıfa gelmiş çocukların türkçe bilgisi aynı ölçüde değildir. Henüz anadilini kavrayamamış çocuklara matematik dersini, diğer sınıflarla birlikte vermek, elbette ki yararlı değildir.

- Sizce Türkiye’de ilkokulu bitirmiş çocuklar mı daha başarılı oluyor İsveç’te ? İlkokulu İsveç’te bitirenler mi ?

- Hiç kuşkusuz, Türkiye’de ilköğrenimini bitirenler daha başarılı oluyorlar burada. Çünkü burada ilkokulu bitirenler tam isveççe öğrenemedikleri gibi, kendi anadillerini de tam olarak öğrenememektendirler.

- Peki, bu durum sosyal bir sorun yaratmıyor mu sizce ?

- Yaratıyor tabii, diyor Öğretmen Özer Yavuz. Zaten sorunun özü de burada yatmaktadır. Zira İsveç

li çocuğa uygulanan programı bizim çocuklara aynen uygulamak, gerçekleri görmemektir. Unutmamak gerekir ki, kendi anadilini tam olarak kvriyamayan bir çocuk, yabancı bir dili de tam olarak kavriyamaz. Yabancı olduğu dilin ancak çok az bir bölümünü, daha doğrusu lumpen yönünü kavrar ki, bu da çocukta aşagılık duygusunun doğmasına yol açar. Çocuk, bu aşagılık duygusu içinde ezilir, hırçınlaşır, kavgacı olur. Toplumla kolay kolay uyuşamaz; yabancılaşır, hem ailesine hem de topluma. Bu durum onu onu kötü aliskanlıklara iter; içkici, esrarcı olup çıkar...

- Bir yandan, diyor Öğretmen Fatma Kuzucu, kendi programlarını bizim çocuklara uygulamaya çalışırken öte yandan eşitlik prensibine yanaşmıyorlar. Özel uygulamalarla çocuklarımızın İsveçli çocuklarla teması engellenmektedir. Örneğin, yalnız Türkiyeli çocukların devam ettiği bir daireyi dersane olarak kullanıyoruz. Bu ise çocuklarımızı İsveç toplumundan tamamen tecrit etmek demektir...

- Sorunun bir de psikolojik yanı vardır, diyor Özer Yavuz. Kültürel ve sosyal yaşanti çatışmasının yarattığı ruhi bunalımlar, çocuklarımızı korkunç etkilemektedir. Tüm bunlara öğretmen olmayan ve çocuk bilimi üstüne hiç bir kültüre sahip olmayan Türkiyeli öğretmenlerin de hatalarını eklersek, durumun ne denli ciddi ve düşündürücü olduğu hemen görülecektir...

- Ne gibi?

- Öğretmenlikten gelmiyen kişiler, pek doğaldır ki, çocuk sorununu, çocuğun içinde bulunduğu sosyopsikolojik durumu kavriyamazlar. Bu da bir takım felaketlerin doğmasına yol açmaktadır. Böyle durumlara giren yani ruhi bunalımlar geçiren çogu Türkiye-

li çocuklar, bu verimsiz, sevimsiz, sorumsuz ve hiç bir başarı göstermeyen Türkiyeli öğretmenlerin yazdıkları raporlara dayanılarak, geri zekalı sınıflara yollanmaktadırlar. Bu ise o çocuğun yok olması, yaşamdan kopması, kendisini tamamen yitirmesi demektir... Yani açıkça bu bir sosyal cinayettir...

- Bu anlattıklarınızı ıspat edebilir misin?

- Evet, ederim. Ve sunu da derim ki, hata geri zekalı olarak nitelenen çocuklarımızda değil; hata, sırf kolay para kazanayım diye, zararlı olduklarını bildikleri halde, öğretmenlik yapmak isteyen kişilerdedir. Yoksa, geri zekalı olarak nitelendirdikleri o çocuklarla, diğer Türkiyeli çocuklar arasında hiç bir fark yoktur. Ufak bir araştırma bu gerçeği kanıtlamaya yeterdir.

Bir de İsveç psikologlarının durumu var ki, anlamak güç. Türkiyeli çocukların sosyo-psikolojik gelişmelerinden habersiz olan bu tip elemanlar, beş dakikalık bir gözlemle raporlar düzenlemekte, giderek korkunç yanlışlara düşmektedirler...

- Önemli bir noktaya daha değinmek istiyorum, diyor Nilgün Tuncelli. O da on ile onbeş yaşları arasındaki çocukların sorunudur. Bu yaşlar arasındaki çocuklar, İsveç'e geldiklerinde, hiç bir eğitime tabi tutulmadan doğrudan doğruya yaş durumlarına göre İsveç sınıflarına yollanmaktadırlar. Oysa bu çocukların çoğu okur-yazar bile değildir. Durum bu olunca, ilkokulu hiç birşey öğrenmeden bitirmek zorunda bırakılıyorlar. Bu da onların lise veya yüksek okullara girme olanaklarını kaldırıyor tabii.

- Sizce bu çocukları ne gibi bir eğitime tabi

tutmalı ?

- Bence özel kurslar veya özel dershaneler açtırmalı. Çocuklar burada Türkiye şartlarına göre eğitilmelidir. Bu eğitimden sonra çocuklar İsveç okullarında başarılı olabilirler.

- İşin bir de biyolojik yanı var, diyor Özer Yavuz. Çocuklarımız biyolojik bakımdan iyi gelişmedikleri bir gerçektir. Tabi bu da gıda sorunundan doğmaktadır. Nasıl olsa çocuklarımız okulda bedava yemek yiyor düşüncesiyle çoğu Türkiyeli aile çocuklarına gereken gıdayı vermemektedir. Oysa durum hiç te böyle değildir. Değişik kültürün değişik yemekleri olur. Bir kere İsveç okullarında verilen yemeklerin tümüne çocuklarımız yabancıdır. Ne tadına ne de kokusuna alıştırtırlar. Bu yemeklere alışmak kolay değildir. Nitekim çocuklarımız ya kuru ekmek yemekte ya da patates... Bu durum ise, çocuğu yalnız biyolojik olarak etkilemekle kalmıyor... Aynı zamanda çocuğun sosyal gelişmesini de etkiliyor. Derslerin iyice kavranmaması, çocuğun okula tam olarak ilgi duymamasının bir nedeni de budur bence.

- Bu konuda önerileriniz var mı ?

- Var tabii. Türkiyeli çocukların çoğunlukta bulunduğu okullarda, Türkiyeli aşçıların bulundurulması ve çocuklarımıza kendi yemeklerinin pişirilmesi olanagı yaratılmalıdır.

BU SORUN NASIL CÖZÜMLENEBİLİR ?

Bu üç Türkiyeli öğretmene göre bu sorun şöyle çözümlenebilir:

1. İlkokula yeni başliyan Türkiyeli çocuklari en

az üç yıllık türkçe öğretimden geçirmek. Bu dönem süresince de çocuklara haftada dört saatlik ekstra olarak İsveççe öğretmek.

2. Üç yıllık bu temel eğitimden sonra, çocukları normal İsveç sınıflarına göndermek ve haftada en az dört saatlik ekstra türkçe derslerini uygulamak.

3. Türkiyeli öğretmenlerin seçiminde elde mevcut öğretmenlere öncelik tanımak, onları İsveç koşullarına göre zaman zaman eğitmek, geri kalan öğretmenleri Türkiye'den temin etmek. (İsveç hükümeti nasılkı kendisine Türkiyeden bulaşıkçı veya temizlikçi temin ediyorsa, yine aynı yolla öğretmen temin etmelidir.)

4. Türkiyeli öğretmenleri kontrol için öğretmenlik mesleği olan bir kişiyi görevlendirmek.

5. Türkiyeli öğretmenlere, İsveç öğretmenlerine tanınan tüm sosyal hakları tanımak. . .

x

Mahmut Baksi

LÄRARTIDNINGEN 21.10.74

21.4.1974 tarihli dagens Nyheter Gazetesinde, Turkiyeli çocukların eğitimi ile ilgili çıkan yazımız, çoğu yerleri, çoğu kişileri oldukça tedirgin etti. Zira İsveç'in sayın yöneticileri böylesine olumsuz eleştirilere pek alışkın değillermiş... İsvec , çeliskisiz, eksiksiz, hiç bir sorunu olmayan bir ulkeymiş...

İsveç yöneticilerinin toplumsal çelişkileri nasıl ortbas ettiklerini ve toplumsal çeliskilerden ne denli çekindiklerini bildiğim için bu konuda daha fazla durmak istemiyorum. Ancak kendilerine sunu hatırlatmak isterim: İSVEÇ AYDA DEĞİL ... İSVEÇ ÇELİŞKİLERLE, SORUNLARLA PROBLEMLERLE DOLU BU DUNYANIN BİR PARÇASIDIR...

Bu noktayı böyle belirttikten sonra 5.5.1974 tarihli Dagens Nyheter'de yazıma cevap olarak yayınlanan Rektör Hardy Hedman'in soyledikleri uzerinde durmak isterim..

Bay Hedman yazısının bir bolumunde, İsveç'in Turkiyeden işçi getirmedigini , Turkiyeli iscilerin kendiliklerinden geldigini, bu nedenle hak istemeye pek haklı olmadıklarını söyluyor.

Yani kısaca diyorki, biz bunları getirmedik bunlar kendi ayakları ile ulkemize gelmiş ucuz kolelerdir. Bizim bunlara pek yapacak bir seyimiz yok. İsteyen cekip gidebilir... (Bu konuya başka bir kitabımda etraflıca deginiyorum.

İscilerimiz sanıldığı kadar sahipsiz degildir. Emeklilik hakkından yararlanmayan Turkiyeli iscilerinde soyleyecek sozleri olacaktır bir gun.

Yine Bay hedman yazısının bir yerinde de bilgiçlik taslıyor ve benim yatılı bolge ilkokulu önerime karşı çıkıyor. Böyle bir şeyin pedagojiye ters düşeceğini etkin bir dille belirtiyor.

Şimdi çok önemli olan bu konuda Bay Hedman'a pedagojinin ne olduğunu anlatmak yerinde olacaktır.

Çocuk sevgisi sevgilerin en yücesi, en soylusu, en güzeldir... Bir toplumun değeri, o toplumun çocuklara karşı beslediği, gösterdiği sevgiyle ölçülür bence... Çocugun sevilmediği, harcandığı, ezildiği bir toplum toplum değildir...

Cocuklar tıpkı çiçeklere benzerler... Nasıl ki her çiçek kendi toprakında, kendi ikliminde, kendi yöresinde; daha güçlü, daha iyi, daha gü: yeşerir, filizlenir, büyürse... çocuklar da öyle. Onlar da en iyi yaşamlarını, gelişmelerini, güçlerini; kendi kültürlerinden, öz iklimlerinden, öz geleneklerinden alırlar... Tüm bunlardan yoksun bir çocuk elbette tam sıhhatli olamaz... Tıpkı, toprakından, ikliminden kopan çiçekler gibi; solar, buruşur, bükük bükük olur boynu... GELİŞEMEZ!

İşte bu nedenledir ki, ülkemizde bulunmayan ve fakat yeşermesini arzuladığımız çiçeklerin bakımı oldukça güçtür, pahalıdır. Çünkü o çiçeğin sahip olduğu tüm olanakları yaratmak zorunludur. Bu ise, bilgiye, emeğe, tekniğe dayanır. En ufak hata veya ihmalkarlık tüm uğraşımızı sonuçsuz kılar...

Kanımca İsveç'te bulunan yabancı işçi çocuklarının sorununa bu açıdan bakmak gerek. Çocukların üyesi bulunduğu ülkelerin niteliklerini iyice kavramak, araştırmak gerek... Çocukları kendi ülkelerinden çekip koparmak, onları kendi geleneklerine, kültürle-

rine yabancılaştırmaya kalkışmak bilime zıttır. . .

Unutulmasın ki, bugün İsveç dışında yaşamlarını sürdüren coğu İsveç vatandaşının, kendi çocuklarını, bulunduğu ülkelerdeki özel okullarda okutmasının veya okul çağına gelmiş çocuklarını İsveç'e geri yollamasının altındaki gerçek neden budur. Çünkü İsveçli bu işin bilincindedir. Kendi çocuğunu kendi anadiliyle yetiştirmek elbette onun en doğal hakkıdır.

Yine çoğu ülkelerde bu durumu bir başka biçimde de görmek mümkündür. Örneğin Türkiye'de bulunan azınlıkların büyük çoğunluğu (Kürtlerin dışında) çocuklarını kendi öz okullarında eğitmektedirler.

Kuşkusuz bu iş para gerektirir. Yaşamın ağır yükü altında ezilen ve günlük ekmek parası peşinde koşanlar, pek doğaldır ki, bu olanakları yaratamazlar. Ama İsveç hükümeti bu olanakları yaratabilir.

Yine Bay Hedman başka bir bölümde, Türkiyeli çocuklara öğretmenlik yapanların yüksek tahsile sahip olduklarını belirtmekte ve kendilerini desteklemektedir.

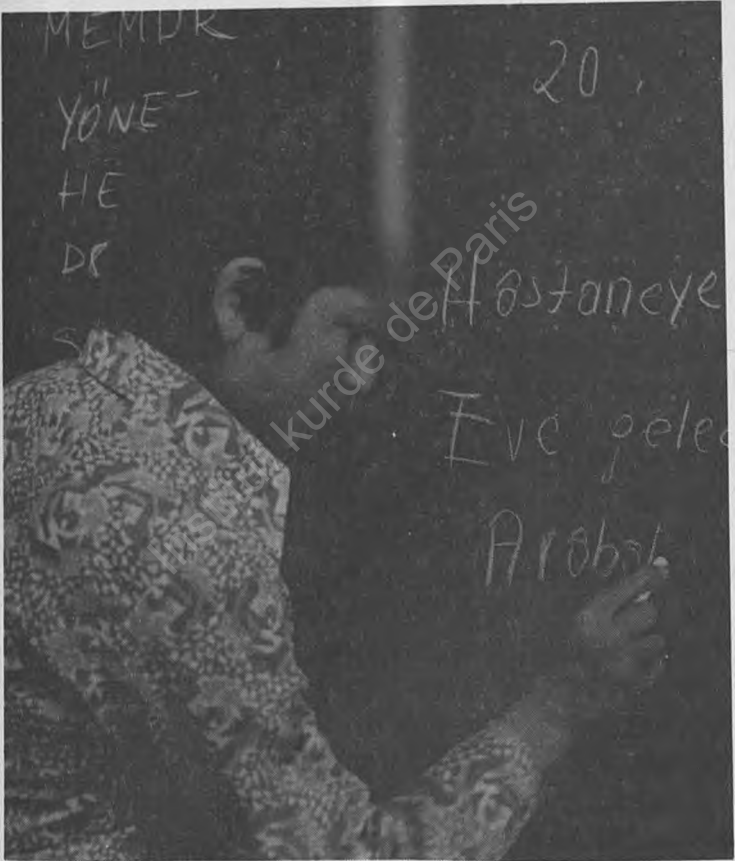
Simdi Bay Hedman'a şöyle bir soru sormak gerek: Yüksek tahsile sahip olan ve öğretmenlik mesleğinden gelmeyen böyle kişiler, gerçekten işlerinde başarılı mıdır? Bay Hedman bunları ve bunların okuttuğu talabeleri hiç kontrol ettiler mi? HAYIR! . . . İşte gerçekler ve işte bu öğretmen taslağı olarak geçen kişiler okuttukları çocuklar. . . Buyurun Hlusta ilkokuluna gidin ve kontrol edin. Onlarca Türkiyeli çocuğun kendi adını yazması şöyle dursun, harfları dahi tanımadıklarını ıspata hazırım. Bunca paraya, bunca uğraşıya yazık değil mi?

Evet, iddia ediyorum ki, öğretmen mesleğine sahip iki kişinin dışında kalanların hiç biri verimli olama-

maktadırlar... Nasıl ki bir öğretmen bir mühendis
sin veya bir hukukçunun işinden anlayamıyorsa, bir
hukukçu, bir mühendis te doğal olarak ilkökul öğret
menliğinden hiç bir şey anlayamaz...

x

Mahmut Baksi

Invandrarbarnen och svenskan

Naturligtvis finns det obegåvade invandrarbarn lika väl som obegåvade svenska barn. Men Tammerforsrapporten visar otvetydigt att andelen invandrarbarn med skolsvårigheter, eller med prestation under genomsnittet, är mycket större än den statistiskt sett borde vara. Deras resultat på ickespråkliga test visar sig vara helt i nivå med alla andra. Men på språkliga test ligger de långt under genomsnittet: och det gäller både svenska och finska. "Halvspråkigheten" är således uppenbar.

Den språkliga svagheten inverkar på alla skolans ämnen. Hela skolan bygger ju på att eleverna skall kunna ta emot och ge språkliga budskap. Forskarna fann också att invandrarbarnen låg betydligt under genomsnittet i alla skolans läsåmnen — även i matematik, om än mindre uttalat där. Det är heller inte överraskande att bara omkring 15 pro-

cent av invandrarbarnen går vidare till gymnasieutbildning (mot ungefär 85 procent för övriga). Och detta trots att majoriteten av föräldrarna säger sig önska att deras barn skall få högre utbildning.

Möjligheten att dessa invandrarbarn skulle vara av naturen språkligt obegåvade kan direkt uteslutas. Forskarna har under-

sökt hur de syskon som hann med att gå i skola i Finland före familjens flyttning klarade sig i skolan. De visar sig ligga snarare över än under genomsnittet. Det är alltså omöjligt att undvika slutsatsen att dessa barns problem i allt väsentligt är en följd av deras flyttning. Det är de som får betala priset för de ekonomiska vinster som det svenska samhället gör och som deras föräldrar rimligtvis hoppades på när de beslöt sig för att flytta.

.....

Det kommer att kosta pengar. Men det är pengar som det svenska samhället redan tagit in genom importen av föräldrarnas arbetskraft. Vi vet nu att det är barnen som fått betala priset. Så får det inte fortsätta. Invandrarbarnen får inte bli en förlorad generation.

ALVAR ELLEGÅRD

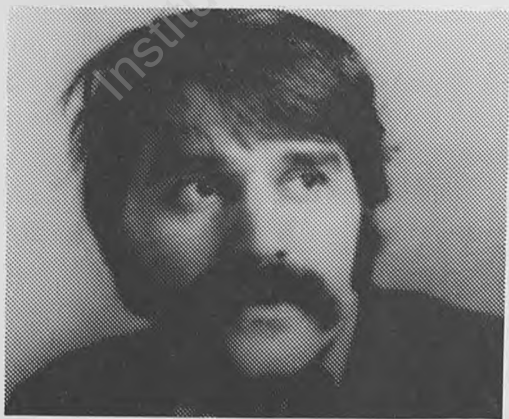
Ur en recension i Dagens Nyheter den 17 oktober 1976. Recensionen behandlar främst en sociologisk forskningsrapport om finska invandrarbarn av Tove Skutnabb-Kangas och Pertti Toukomaa.

MAHMUT BAKSI

HÖRRU' DU ...

Mahmut Baksis åttonde bok
har kommit ut 1976

Orginalets titel: Isvec Isvec dedikleri
Översättning via engelskan till svenska
Elin Clason

Författares Bokmaskin

ÄR SVERIGE BÄST I VÄRLDEN?

Är Sverige bäst i världen? Visserligen är det sant att Sverige nästan har den högsta levnadsstandarden i världen. Att det mesta här i Sverige hör till det modernaste och mest välutvecklade som finns vad det gäller materiella ting. Att våra bostäder är försedda med badrum, värme och välutrustade kök, att våra affärer svämmar över av varor, att våra gator är fyllda av bilar och våra vardagsrum alla innehåller en teveapparat. Man svälter inte ihjäl i Sverige.

Men välfärdssamhället har en baksida, som också de ansvariga myndigheterna är medvetna om: arbetslöshet, alkoholism, psykiska sjukdomar, utslagning ur arbetslivet på grund av ålder, sjukdomar och bristande lönsamhet.

Den svenska välfärden har kostat folkhemmets invånare en del. Många har bara upplevt dess fördelar och jämför dagens Sverige med gårdagens. Jämförelser som alltid blir till det bättre. Andra har ännu inte fått smaka på det goda livet och kommer heller aldrig att få göra det.

För en invandrare i Sverige måste dessa skillnader sticka i ögonen. Sverige förblir inte heller det drömland man kanske längtat efter, när man levt här en tid som diskare, industriarbetare eller soci-

alvårdstagare, som väntar på arbetstillstånd och uppehållstillstånd. Man har arbete, mat och bostad. Man förföljs inte för sina politiska åsikters skull. Men räcker det?

Skulle man inte kunna begära mer av ett av världens rikaste länder, som haft fred i över 150 år?

Jämför inte Sverige med andra länder, säger Mamhut Baksi, som bott här i nästan fem år. Jämför Sverige med Sverige. Titta på Sverige med kritiska ögon och se hur det egentligen är och hur det skulle kunna vara med alla sina resurser!

Mahmut Baksi kom hit i maj 1971 från Västtyskland, där han bott i åtta månader. Han tvingades lämna Turkiet eftersom han som kurdisk författare propagerat för ett fritt Kurdistan och skrivit böcker om den kurdiska frågan.

I mars 1971 tog en militärregim makten i Turkiet. Hela den turkiska och kurdiska oppositionen med dess fackliga och politiska ledare, författare och intellektuella fängslades och dömdes till långvariga straff. Många torterades svårt i de turkiska militärfängelserna.

När militärjuntan föll och socialdemokraten Bülent Ecevit blev premiärminister i januari 1974 utfärdades amnesti för alla politiska fångar. Den 5 juli 1974 öppnades fängelserna och tusentals politiska fångar blev fria. De som levt i exil

under militärjuntan återvände hem. Men de politiska fångar som dömts för rebellverksamhet släpptes inte.

Att skriva och tala om den kurdiska frågan är också fortfarande förbjudet i Turkiet. Mahmut Baksi har därför inte kunnat återvända till Turkiet. Han har inte fått amnesti och har femton års fängelse att vänta för böcker som publicerats i Sverige på turkiska och svenska om den kurdiska frågan.

Han bor alltså i Sverige sedan fem år tillbaka och tittar på Sverige med en invandrarens kritiska ögon. Boken "Hörru du" skrev han vintern 1973—74 efter två och ett halvt år i Sverige. Den har nyligen publicerats i Turkiet. Det turkiska originalet har översatts via dålig engelska till svenska och säkert förlorat mycket av sin skärpa på detta. Kvar finns den polemiska kritiken av Sverige, de ensamma människornas land, socialdemokraternas vackra folkhem, där kapitalet fortfarande efter fyrtio års socialdemokratiskt regerande har makten.

Som svensk ser man inte på samma sätt på Sverige som en invandrare. Det kan därför vara nyttigt att ta av sig de nationella skygglapparna någon gång och försöka låta bli att bli förbannad när en invandrare vågar kritisera Sverige. Vem har för resten sagt att Sverige är den bästa av världar?

Elin Clason

128

INSTITUT KURDE DE PARIS

ENTRÉE N° 1519

89

BAK

Institut kurde de Paris

"Invandrabarnen försökskaniner"

Försökskaniner i detta experiment är turkiska invandrabarn i skolåldern, skriver Baksi i »Små slavar» om den nuvarande undervisningssituationen i skolorna.

»De är utsatta för olika slags förtryck från både skolans och föräldrarnas sida. Mobbning, övermänskliga krav m m hör till deras dagliga liv. Deras umgänge med svenska barn försvåras bl a genom kulturella olikheter och språksvårigheter.

I hemmet har de inte samma värde som de vuxna familjemedlemmarna. På grund av föräldrarnas okunnighet får de ofta dålig näring. De kläs inte som sina skolkompisar från andra länder och deras föräldrar har ofta ingen tid över för att hjälpa dem med deras problem.

Därtill kommer den svåra uppgiften att vara försökskanin åt Skolöverstyrelsen. De i många fall okunniga, obehöriga invandrarlärarna får till uppgift att undervisa dem i deras modersmål. Deras undervisning är helt oplanerad. Barn från olika klasser deltar samtidigt i den. Lärarna har varken tids- eller undervisningsschema att gå efter.»

»Att pruta på barns grundläggande rättigheter är en mycket omänsklig handling.»

(ur Små slavar)